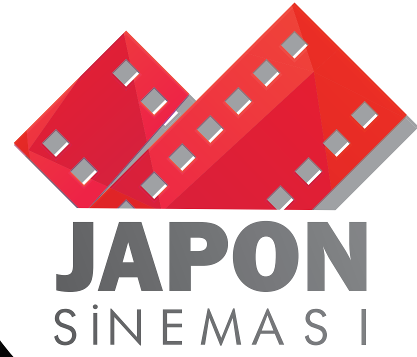
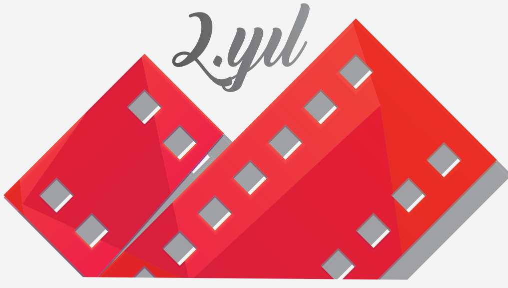
JAPON SİNEMA DERGİSİ

AĞUSTOS 2017 **SAYI: 19** AYLIK JAPON SİNEMASI E-DERGİSİ

JAPON SİNEMASI

JAPONSİNEMASİ.COM

Yıl: Ağustos 2017 **Sayı:** 19
Yayın Türü: Aylık E-Dergi

Sanat Yönetmeni&Grafik Tasarım
Gökhan Kuloğlu

Editörler
Birsen Albayrak
Gökhan Kuloğlu

Katkıda Bulunanlar
Ahmet Ziya Sekendiz
Bensu Cangüler
Deniz Balcı
Dilek Atak
Esin Yeşilyurt
Olca Karasoy
Selin Doygun Yıldız
Selin Özdemir
Seniha Katlav
Yüksel Görmez

Kapak Fotoğrafı
The Human Condition I, 1959

Arka Kapak Fotoğrafı
Princess Mononoke, 1997

İletişim ve Reklam
japonsinemasi@gmail.com
info@japonsinemasi.com

JAPON SİNEMASI SOSYAL AĞLAR
www.japonsinemasi.com
facebook.com/japonsinemasi
twitter.com/japonsinemasi
issuu.com/japonsinemasi

Editörden

Merhaba Arkadaşlar,

Japon Sineması olarak yayın hayatına başladığımız 2015 yılı Aralık ayından bugüne kadar Japon kültürü, sineması, edebiyatı, manga ve animeleri adına sizlere başucu kaynağı olabilecek bir yayın oluşturma ve Japonya'yı Türkiye'ye tanıtarak iki toplum arasında kültürel bir köprü kurma yolunda ilerlemeye devam ediyoruz.

2. yılımızı doldurmaya gün saydığımız bu anlamlı günlerde Japon Sinema E-Dergisinin bu sayısında "savaş ve barış" temasını konu alarak birbirinden farklı yazıları ve yeni yazarları sizlerle buluşturuyoruz.

Japon Sineması E-dergimizin 18.sayısının "Sinema Dosyası" bölümünde II. Dünya Savaşının Japon sinemasındaki etkilerine, Pearl Harbor'a tarafsız bir bakış getiren Tora Tora Tora'ya, Kurosawa'nın epik destanı Ran'a, dik duruşun simgesi olan yönetmen Masaki Kobayashi'ye ve Japonya'nın Cüneyt Arkın'ı Denjiro Okochi'ye yer veriyoruz.

"Anime-Manga Dosyası"nda samuray hikâyesine absürt bir yorum getiren Samurai Champloo serisini sizlerle buluşturuyoruz.

"Japon Kültürü Dosyası"nda Selin Özdemir ile Japonya'da öğrenci hayatı üzerine röportajımıza yer verirken Tanka şiiri, Japonya'da taciz sigortası, kamikaze saldırısı, Tokyo ve Osaka arasındaki çekişmeye, direnişçi kimliği ile Yoko Ono'ya yer veriyoruz.

"Japon Edebiyatı Dosyası" bölümünde ise bu yıl içerisinde okuyucularla buluşan Kobo Abe'nin ölümsüz eseri Kumların Kadınını sizlere tanıtıyoruz.

Bugüne kadar bizlerden desteğini esirgemeyen tüm okurlarımıza, yazarlarımıza teşekkür ederek gelecek sayıda birbirinden ufuk açıcı konularda buluşmak dileğiyle…

Gökhan KULOĞLU
Japon Sineması Platformu

İÇİNDEKİLER

BU NEYİN SAVAŞIYDI?
TORA TORA TORA

YAZAR: DİLEK ATAK

"Mademki bütün insanlar kardeştiler, neden rüzgar ve dalgalar bu kadar rahatsız?"
Japon majestelerinin şiiri… Yani Majesteleri savaş istememektedir.
Keşke kimse savaş istemese…

7 Aralık 1941 Pazar günü sabahı Japonların saldırısına uğrayan Amerikan pasifik filosunun büyük bir bölümü yok edildi. Bu saldırı Amerika Birleşik Devletleri'nin II.Dünya Savaşına girmesine neden oldu. Bütün olaylar ve karakterler tarihi gerçekleri anlatmak üzere canlandırılmıştır." diyerek başlıyor jeneriği... Bu uyarı ile anlıyoruz ki bize anlatacağı çok şeyler var. Yani tarihi gerçekleri… Yani savaşı… II.Dünya Savaşı'nda Pasifik Cephesinde hem Amerikalıların hem de Japonlar'ın bakış açısından Pearl Harbor Baskınını anlatan 1970 ABD-Japon ortak yapımı savaş filmidir Tora!Tora!Tora!..

İzlemeye başlıyorum. Karşıma yukarıda verdiğim bilgi çıkıyor. Anlıyorum ki beni savaş sahneleriyle saracak bir film. Tamam. Buraya kadar güzel. Fakat ilk sahnesinden anlıyorum ki senaryosu hem Japonların hem de Amerikalıların gözünden anlatılmak isterken uzun sahnelerle ve ağır işlenmiş. Savaş taraftarı değilimdir, hiçbir zaman olmadım ama bir an önce savaş sahnelerinin gelmesi için sabırsızlandım. Saldırı için Tora!Tora!Tora! sözü *(filme de adı verilen söz)* beklenir, beklenen emir gelir ve savaş uçakları tek tek havalanmaya başlar. Savaş başlamıştır. Japonlar saldırıya geçer.

TORA! TORA! TORA!

Türü: 1970, Dram/Aksiyon
Süre: 2 saat 25 dakika
Yayın Tarihi: 23 Eylül 1970 (ABD)
Yönetmenler: Richard Fleischer, Kinji Fukasaku, Toshio Masuda
Film Müziği Bestecisi: Jerry Goldsmith

Görsel efektleri çekildiği dönemine göre başarılı sayılır. Şimdiki gibi teknoloji olsa eminim filmin yönetmenleri alır, yürürdü. Yönetmenleri diyorum çünkü üç adam yönetmiş bu filmi. İkisi Japon, biri Amerikalı.

Filmin sonunu zaten bildiğimiz için merak unsuru yok. Oyunculara karşı ne empati ne de sempati duyuyoruz... Sanki kurulmuş makine gibi gereği neyse onu yapıyor. İzleyici üzerinde hiç etki bırakmıyorlar. Filmde saldırıya kadar olan bölüm tüm detaylarıyla işlendiği için hiçbir aksiyon göremiyoruz. Bu yüzden izleyici olarak sıkılabilirsiniz. Çünkü aksiyon olan tek bölüm yaklaşık on beş dakikalık saldırı sahnesidir. Pearl Harbor saldırısını iki tarafın gözünden görmek isteyenler belgesel tadında olan bu filmi izleyebilirler.

Gelelim filmin vizyona girdikten sonraki başarısına, bütçesi 25 milyon USD olan Tora!Tora!Tora! en iyi görsel efekt Oscar ödülüne sahip.

II.DÜNYA SAVAŞININ JAPON SİNEMASINDAKİ YANKILARI

YAZAR: GÖKHAN KULOĞLU

CHINA NIGHTS, ***1940***

Japonya topraklarına adım atan sinema, feodal sistemin gölgesinde eşitlik ilkesinin birçok alanda kısıtlı olduğu bir toplumla karşılaşmıştır. Bu ortam içerisinde sinema sanatı Batı'dakinin aksine kendisine bu Güneş İmparatorluğunda farklı bir dil oluşturmuştur. Sahnede kadınların yerine erkekleri, sesli filmler yerine yıllarca theatral sessiz filmlerle mücadele etmiş ve son olarak konularda kısıtlamaya gitmiştir. 1930'lardan sonra ülkede iyice hissedilmeye başlayan savaş tamtamlarına selam duran filmler üretilmiştir.

II. Dünya ve Pasifik Savaşı sürecinde devletin ideolojik aygıtı olarak pay biçilen sinema, Japonya topraklarından taşarak ülkenin işgali altındaki Çin, Tayvan, Kore, Singapur, Malezya gibi ülkelere sıçrar. Japon topraklarından bir o kadar uzak bu ülkeler, savaş sırasında Japonya'nın işgali altındadır. Ve bu ülkelerdeki Japon hâkimiyetini sağlamak amaçlı Japonlar propaganda filmleri çekmiş, göstermiştir. Öyle ki bu filmlerde "kahraman Japon askerleri" bir filmde ülkesini kurtardığı Çinli bir kadının kalbinde taht kurarken diğerinde Koreli çocukların gözünde kahraman olmaktadır. İşgal altındaki ülkelerde durum böyleyken Japonya'da ise 1939 yılında çıkarılan Film Kanunu ile Batı kültürü ve savaş karşıtı söylem içeren filmler sansürlenmiş ve Pasifik Savaşı nedeniyle yabancı filmlerin dağıtımları yasaklanmıştır.

Savaş döneminde filmlere getirilen ağır sansürlerin dışında en önemli gelişme yönetmenlere karşı alınan tavırdır. Japon hükümeti tarafından komünist ve Batı hayranı olduğu düşünülen yönetmenler sektörden uzaklaştırılmış, bazıları ise hapse atılmıştır. Sektör içerisinde azınlık olarak hükümetten eserlerini kaçırarak üretmeyi başaran yönetmenlerin filmleri ise desteklenmediği için dağıtım-gösterimde büyük sorunlar yaşamışlardır. Ayrıca savaş döneminde yaşanan ham film kıtlığı sebebiyle filmlerin dağıtımları senaryolara göre belirlenmiş ve bu sebeple propaganda içerikli filmler ilk tercih sebebi olmuştur. Bu sebeple bağımsız yapımların birçoğu kendi imkânlarıyla çekilebilmiştir.

Hiroshima ve Nagasaki'ye atılan atom bombasıyla teslim bayrağını çeken Japonya, savaştan yenik ayrılmıştır. 1945'te radyo yayınında "tanrısal yetkilerinden vazgeçtiğini" belirten İmparator Hirohito'nun duyurusuyla mağlubiyet resmiyet kazanmıştır. Bu duyurunun ardından işgal kuvvetlerinin kontrolü altına giren ülkenin dört bir yanında temizlik ve asimilasyon çalışmaları başlamıştır. Öncelik olarak Mac Arthur döneminde medya kanalları sansürlenmiş ve savaş döneminde üretilen Japon milletini yücelten propaganda içerikli 225 kadar film "geleneksel Japon biçimlerini, feodal sadakati taşıdığı" sebebiyle yakılarak yok edilir. 1946'da çıkarılan karşı Film Yasasıyla savaş döneminde film üreten savaş suçluları sektörden uzaklaştırılır.

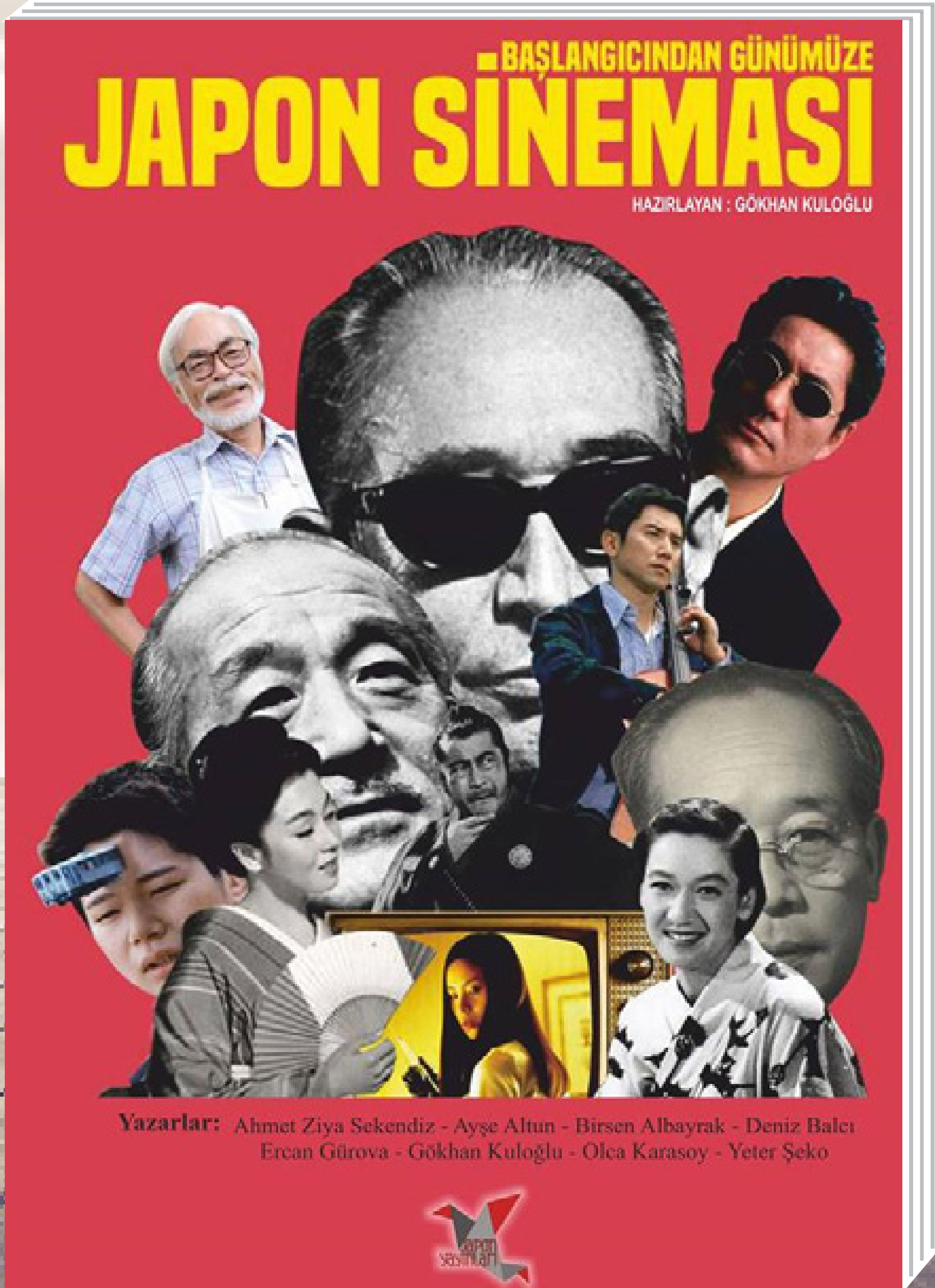

Getirilen sınırlandırmalar ile savaş döneminin aksine jidaigeki filmler üretmek zorlaştı. 1951'de imzalanan San Francisco Antlaşmasıyla film üretim standartları sınırlandırılır ve yabancı filmlere yeniden Japonya'nın kapılarının açılmasıyla üretim sayısı hayli düşer. 1940'ların sonlarına doğru sektörde yapılan düzenlemeler kapsamında daha bireysel temalarda filmler çekmek amacıyla bağımsız film şirketleri kurulmaya başlanır. Bu yapım şirketleri savaş dönemindekinin aksine daha önce yasaklanan bireylerin yabancılaşma, cinsellik, toplumsal eşitlik gibi sorunlarına eğilen filmler üretmeye başlar. Savaş sonrası dönemde getirilen düzenlemeler ile Japon sinemasında bağımsız filmlerin sayısı artarken geleneksel biçimli filmlerin sayısında hayli düşüş yaşanır.

Savaş sonrası Japon sinemasının toparlanmasında önemli payı yönetmen ise Akira Kurosawa'dır. Onun 1951 yılında çekmiş olduğu Rashomon filminin Venedik Film Festivali'nde ödül kazanmasıyla Japon sineması yeniden adını duyurmaya ve toparlamaya başlar. Onun açtığı yolda ilerleyen Batılı vizyona sahip yönetmenler tarafından ülke sineması yeniden şekillendirildi. Savaş sonrası yaşanan gelişmeler ışığında Japon sineması Batılı kaynaklardan elde ettiği bilgiler ve Japon duyarlılığıyla filmler üretmeye devam etti.

KİTABIMIZ ÇIKTI!

kitabevlerinde, online satış sitelerinde...

JAPONYA'NIN CÜNEYT ARKIN'I

DENJİRŌ ŌKŌCHİ

YAZAR: SENİHA KATLAV

Gerçek adı Masuo Obe olan ve 5 Şubat 1898 Fukuoka doğumlu Denjirō Ōkōchi, Türkiye'nin Cüneyt Arkın'ı diyebileceğimiz çok sayıda başarılı filme imzasını atmış yetenekli bir oyuncudur. Ōkōchi sessiz sinemanın en büyük yıldızlarından biri olarak tanınmaktadır. Akira Kurosawa, Daisuke Ito, Sadao Yamanaka, Teinosuke Kinugasa, Hiroshi Inagaki ve Masahiro Makino gibi başarılı isimlerin yönetmenliğini yaptığı "jidaigeki" filmlerinde rol alarak zamanın Japonya'sında en ünlü aksiyon oyuncusu olmayı başarmıştır. Jidaigeki; Japon görsel sanatlarında bir tür olup, genellikle Edo dönemini konu alan, halk arasında samuray filmleri olarak da yorumlayabileceğimiz dönem filmleridir.

Shojiro Sawada'nın büyük katkılarının olduğu Shinkokugeki *(Yeni Ulusal Tiyatro)*'de aldığı eğitimle canlandırdığı Chuji Kunisada ve Sazen Tange gibi karakterler sayesinde Chanbara filmlerinde şöhreti yakalamıştır. Chanbara, oldukça kanlı düelloları görmemiz muhtemel kılıç savaşları olarak adlandırılan jidaigeki'nin bir alt türüdür.

Denjirō Ōkōchi 1930'lu yıllarda kurulan önemli Japon film yapım stüdyosu Nikkatsu ile çalışmaya başlar ve kariyerin zirvesine ulaşarak dönemin jidaigeki yıldızları Tsumasaburo Bando ve Chiezo Kataoka isimlerinin arasında yerini alır. İkinci Dünya Savaşı sırasında bir dizi savaş filmlerinin başrolünü oynamış ve başarısını korumaya devam etmiştir.

Denjirō Ōkōchi'nin müze olarak hizmet veren villasının bir odasında film fragmanlarının gösterildiğini söyleyen Onur Ataoğlu, kitabında yazdığı şu satırlarla oyuncunun ne kadar başarılı olduğunu ve işini tüm yüreğiyle yaptığını anlamak hiç de zor değil. "O yılların teknolojisinde animasyon yok, efekt yok, aynı sahnenin tekrar çekilmesi bile söz konusu değilmiş. Ama adam eline kılıcını alıp dakikalarca süren bir dövüş sahnesini hatasız oynamış." İşte bu kısımda gözümüzde Denjirō'muz Cüneyt Arkın canlanmadı mı? Dönem şartlarını düşününce aslında yapılan işin kalitesi de ortaya çıkmış oluyor. Hepimiz biliyoruz ki Cüneyt Arkın da hiçbir sahnesinde dublör kullanmamış, filmlerinde yeteneğinin yanı sıra azmin, çabanın ve yaptığı işe gönül vermenin kutsallığını ortaya koymuştur. Onların birbirlerinden haberleri var mıydı yok muydu bilemeyiz ama kendi ülkelerinde sinema sektörlerine kazandırdıkları başarıların ne kadar önemli olduğu su götürmez bir gerçektir.

OKOCHİ SANSO

Eski ev sahipliğini yaptığı ve yapımı sırasında bizzat bulunduğu Ōkōchi Sanso adı verilen Batı Kyoto, Arashiyama sırtlarında bulunan villası, halka açıktır ve küçük bir ücret karşılığında randevu almadan ziyaret edilebilmektedir. Tenryu-ji tapınağına yakın olan, çok sade şekilde inşa edilmiş villa oldukça büyük bir arazi içinde yer almakta, eşsiz bahçeleriyle ilgi çekmektedir. Yerdeki yosunlara kadar düşünülmüş, doğal bir bahçe olarak tasarlanmış, dört mevsimin ağaçlarını barındıran bu eşsiz bahçede yeşil çay ve tatlı ikramı yapılan bir çayevinin yanı sıra Ōkōchi'nin hayatını ve film kariyerini sergileyen bir de açık hava müzesi bulunmaktadır.

PASİFİST, SOSYALİST VE AUTEUR

MASAKİ KOBAYASHİ

YAZAR: AHMET ZİYA SEKENDİZ

Sinema ile alakası olmasa bile birçok kişi Akira Kurosawa'yı ya da Hayao Miyazaki'yi duymuştur. Japonya'nın büyük yönetmenler çıkaran bir sinemaya sahip olduğunu biliyoruz. Bilmediğimiz ise daha nice önemli yönetmenler olduğu. Nispeten daha az kişinin tanıdığı bu sanatçıları ne kadar çok anlatsak az.

Bu yazıda ele alacağımız isim: Masaki Kobayashi. Kurosawa'dan eksiği olmayan bu büyük yönetmen, 1916 yılında Otaru'da dünyaya geldi. Geleneksel doğu sanatları ve felsefe eğitimi aldı. Edindiği bilgileri de filmlerine aktararak farklı disiplinlerden beslenen bir çok sinemacı gibi o da kendi tarzını ortaya koydu.

1941 yılında Shochiku Stüdyolarında çalışmaya başladı. Ancak kariyeri asker olarak Mançurya'ya gönderilmesi ile kesintiye uğradı. Masaki Kobayashi, bu mecburi hizmette bile görüşlerini savunmaktan geri durmadı. Kendisini pasifist olarak tanımlayan yönetmen, direnişini er rütbesinden daha yüksek bir rütbe kabul etmeyerek göstermiştir. Okinawa'da bir kampta savaş esiri olarak kaldıktan sonra 1946 yılında Shochiku stüdyolarına yardımcı yönetmen olarak döner. Bilindiği üzere, özellikle auteur sinemasını incelemek için yönetmenin dünya görüşünü ve yaşantısını bilmek gerekir. Zira o sinemayı, sinema yapan temel noktalardan en önemlileri bunlardır. Masaki Kobayashi de 1959

yılında başlayan *Ningen no Joken / The Human Condition*, (1959 -1961) üçlemesi ile düşüncelerini beyaz perdeye yansıtır. Filmin kahramanı, İkinci Dünya Savaşının, Pasifist ve sosyalist görüşte olan bir Japon üzerindeki etkilerini anlatır. Anlaşılacağı üzere film, savaş karşıtı bir yapımdır.

İkinci Dünya Savaşı sırasında yeni mezun sosyalist ve pasifist bir Japon genci, Japonlar tarafından sömürgeleştirilen Mançurya'da göreve başlar. Daha sonra orduya alınır ve karşı koymasına rağmen zaman içinde tek amacı hayatta kalmak olan birine dönüşür. Yönetmenin pasifist ve sosyalist düşünceleri ile eğitimini almış olduğu felsefeyi *(bu bağlamda psikolojiyi ve sanatçının yaşadığını düşündüğümüz psikolojik etkileri)* filminde son derece gerçekçi şekilde yansıttığını görürüz. Hiç kuşkusuz bu etkili filmde *Kagemusha* ve *Ran* filmlerinden hatırlayacağımız Tatsuya Nakadai'nin göz dolduran oyunculuğu da büyük pay sahibidir.

Üç filmin toplam uzunluğu 10 saate yakındır. Sürenin bu kadar uzun oluşu, yönetmenin savaş karşıtlığı bağlamında savaşın her halini rahatça sergilemesini sağlar. Kahramanımızın zaman içinde sadece eve dönmeyi dileyen birine dönüşmesi, savaş sırasında ideolojilerin etkisini yitirme serüvenine değinirken, "kazanma, ölme" yerine "yaşamayı" ön plana çıkarır.

Yönetmenin sanatçı yönünü görebilmek için bir diğer önemli filmi olan *Kwaidan/ Kaidan*'a (1964) da bakmak gerekir. Film, Lafcadio Hearn'ın kitabından alınmıştır. Dört hayalet hikâyesi yer alır. Bu filmde, yönetmenin eğitim gördüğü bir diğer alan olan geleneksel doğu sanatlarını filme yansıtır. Filmde Japon kültürünün ayrıntılarını görmek mümkündür. Geleneksel kıyafetler, el sanatları, müzik, silahlar ve tabi ki inanç, karşımıza çıkan kültür öğelerindendir. Bununla birlikte film hem görsel yönden eşsiz bir yapıdadır, hem de oyuncuların ustalığı dikkat çeker. Savaş karşıtı *(ya da şiddet karşıtı)* duruş bu filmde de karşımıza çıkar. Mesela filmin öykülerinin birinde, samuray olmak için evden ayrılan birinin eve dönüş özlemi konu edilir.

Diğer önemli yapımı *Seppuku/Harakiri* (1962) bir dönem filmidir. Hikâye, 1619-1630 yılları arasında, Edo döneminde, feodal-militarist bir

NİNGEN NO JOKEN ÜÇLEMESİ, 1959-61

yönetimi olan Tokugawa Şogunluğu'nda geçer. Klanlar arası savaşta birçok klan yok edilir. Dağılan klanların savaşmaktan başka bir şey bilmeyen efendisiz kalmış samurayları ya da başka bir değişle roninler, hayatlarına bir şekilde devam etmek zorundadırlar. Kahramanımız Hanshiro Tsugumo da bu savaşçılardan biridir. Filmde feodal sistem eleştirilir. Bir yandan da insanların ikiyüzlü yaklaşımına değinir.

Ele aldığımız biri üçleme, bu üç yapımda görülen özelliklerden yola çıkarak, yönetmenin sinemasında görselliğin ve theatrallığı ön plana çıktığını söyleyebiliriz. Theatrallık beraberinde usta oyunculukları ve mükemmel ses kullanımını da getirmiştir.

Harakiri, 1963 yılında Cannes Film Festivalinde jüri ödülü kazanmıştır. Kwaidan, filmi 1965 yılında Cannes Film Festivalinde jüri ödülü kazanmış ve Akademi Ödüllerine En İyi Yabancı Dilde

Film dalında aday olmuştur.

Hayata karşı tavrını eserlerine yansıtan Masaki Kobayashi, kendi sinemasını oluşturmuş ve sinema tarihinde unutulmaz bir yer edinerek 1996 yılında aramızdan ayrılmıştır.

YÖNETMENİN FİLMLERİ

1952: My Sons' Youth (Musuko no seishun)
1953: The Thick-Walled Room
1953: Sincerity (Magokoro)
1954: Three Loves (Mittsu no ai)
1954: Somewhere Beneath the Wide Sky (Kono hiroi sora no dokoka ni)
1955: Beautiful Days (Uruwashiki saigetsu)
1956: The Spring (Izumi)
1956: I'll Buy You (Anata kaimasu)
1957: Black River (Kuroi kawa)
1959–1961: The Human Condition trilogy (Ningen no jōken)
1959: No Greater Love
1959: Road to Eternity
1961: A Soldier's Prayer
1962: The Inheritance (Karami-ai)
1962: Harakiri (Seppuku)
1964: Kwaidan
1967: Samurai Rebellion (Jōi-uchi: Hairyō-tsuma shimatsu)
1968: Hymn to a Tired Man (Nihon no seishun)
1971: Inn of Evil (Inochi bō ni furō)
1975: The Fossil (Kaseki)
1979: Glowing Autumn (Moeru aki)
1983: Tokyo Trial (Tōkyō saiban)
1985: Family Without a Dinner Table

HARAKİRİ, ***1962***

BLACK RIVER, ***1957***

SAMURAI REBELLION, ***1967***

SONATA'NIN

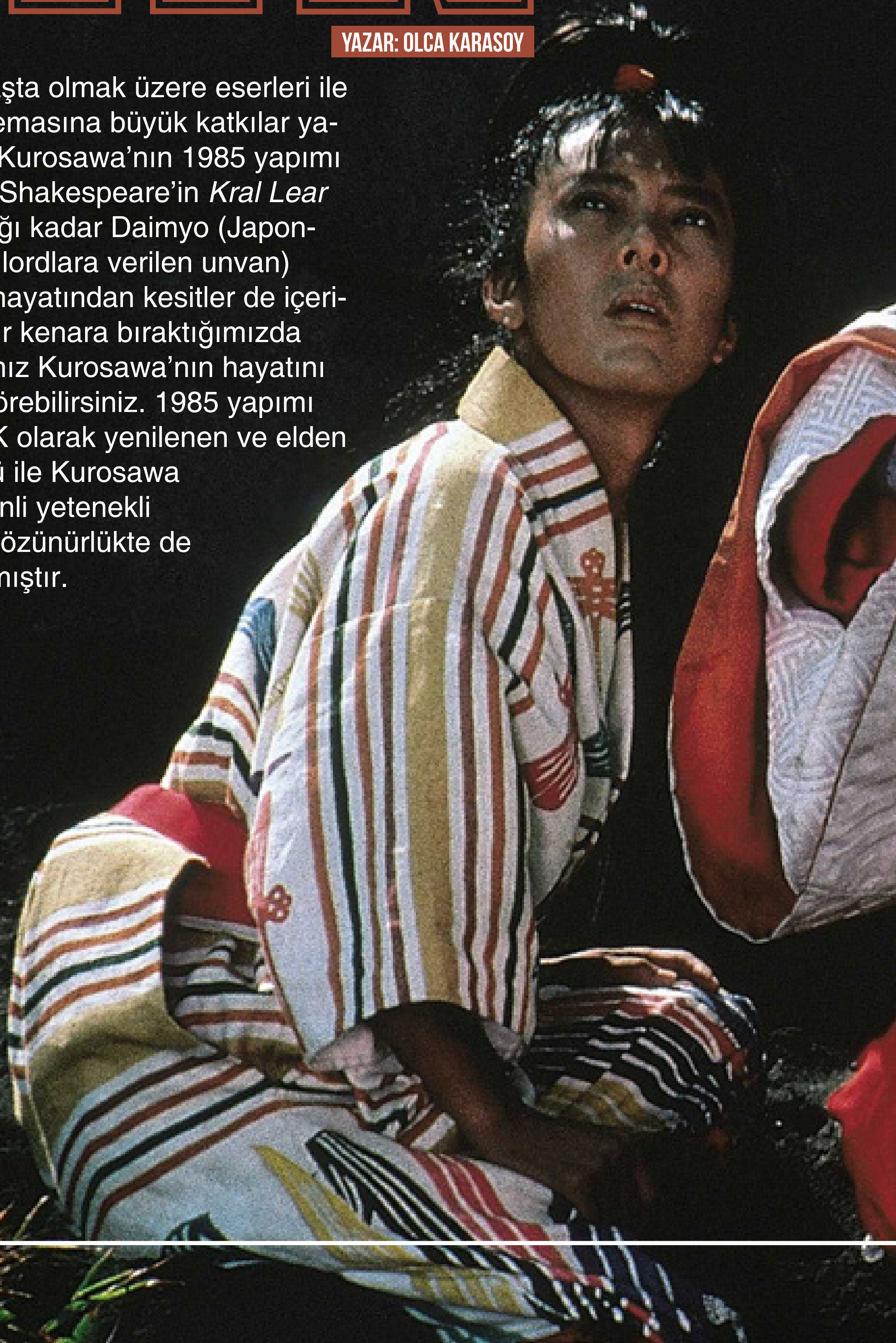
YENİ SAYISI SİZLERLE!

Japon Müziği E-Dergisi SONATA'nın 7.sayısı
J-Rap&J-hip hop temasıyla okurlarının karşısında!

RAN

YAZAR: OLCA KARASOY

Japonya başta olmak üzere eserleri ile dünya sinemasına büyük katkılar yapan Akira Kurosawa'nın 1985 yapımı *Ran* filmi, ilhamını Shakespeare'in *Kral Lear* adlı eserinden aldığı kadar Daimyo (Japonya'da güçlü feodal lordlara verilen unvan) Mori Motonari'nin hayatından kesitler de içeriyor. Tüm bunları bir kenara bıraktığımızda dikkatlice bakarsanız Kurosawa'nın hayatını da anımsattığını görebilirsiniz. 1985 yapımı olmasına karşın 4K olarak yenilenen ve elden geçirilen görüntüsü ile Kurosawa bir kez daha ne denli yetenekli olduğunu yüksek çözünürlükte de ispatlamayı başarmıştır.

Kurosawa için Ran filmini çekmek pek kolay olmamıştır. Bir dönem Japonya'yı filmleri ile kasıp kavursa da Yedi Samuray gibi bir yapıtın ustası "fazla batılılaşma" damgası yemiştir. Kurosawa, Ran filmini aslında 1975 yılında çekmek istemiştir nitekim istediği bütçeyi bir türlü elde edememiştir. Derken uzaklardan, Fransa'dan Yapımcı Serge Silberman yardım elini uzatmış ve on yıl aradan sonra Ran filmi hayata geçirilebilmiştir. O dönem 75 yaşında olan Kurosawa bir yandan da artık yaşlılık ile mücadele etmeye başlamıştı. Ran için son filmim dese de 1990 yılında en sevdiği işi yapmak için geri dönmüştür.

Kelime anlamı olarak Kaos veya Telaş anlamına gelen Ran'da sürekli savaş halindeki 16. Yüzyıl Japonya'sında geçiyor. Lord Hidetora Ichimonji, çok güçlü lakin yaşlandığını hisseden bir savaş beyidir. Durum böyle olunca krallığını üç oğluna paylaştırmaya karar verir. En büyük oğlu Taro, ihtişamlıyla göz dolduran büyük kaleyi alacak ve Ichimonji Klanı'nın başına geçecektir. İkinci oğlu Jiro ve üçüncü oğlu Saburo da sırayla ikinci ve üçüncü kaleleri alacak, ağabeyleri Taro'ya destek olacaktırlar. Hidetora'nın düşüncesi bu şekildedir fakat kardeşler, özellikle en küçükleri Saburo bu durumdan pek memnun değildir.

Uyarlama olduğu için Kral Lear'a benzerlikler göze çarpıyor. Orijinal eserde kral, krallığını kızları arasında paylaştırırken Ran'da oğullar arasında paylaştırılıyor. Yine Kral Lear'ın yanında olduğu gibi Lord Hidetora'nın da yanında "budala" diyebileceğimiz bir eşlikçisi var. Elbette lordu korumaya yemin etmiş ve onu gölge gibi izleyen eşlikçisini de es geçmemek lazım. Ran'da savaşı ve gücün getirdiği yozlaşmayı gördüğümüz kadar yaşlı bir adamın gururuna ve yitip gitmesine de tanıklık ediyoruz. "Yüce Lord" unvanlı Hidetora'nın oğulları tarafından hiçe sayılması ve yaşattıkları savaş Hidetora için yıkım sürecininin fitilini ateşliyor. Hatırlarsanız ilk paragrafımda Kurosawa'nın da hayatını görebilmek mümkün demiştim. Kurosawa da 1950 – 1965 yılları arasında deha olarak görülürken o dönem eski kafalı olan Japon toplumu tarafından Hollywood'dan esinlenen sonraki eserlerinin benimsenmemesi Kurosawa'yı da bir nevi yıkıma götüren bir

sürece sürüklemiştir. Öyle ki, 1973 yılında bileklerini keserek intihar teşebbüsünde bulunmuştur.

Kral Lear'da odak noktası kral iken Ran'da daha çok Hidetora'nın "yaşamı" göz önünde. Trajediden trajediye koşan Hidetora'nın geçmişi, ihtişamı, çöküşü, topraklarının bölünmesi ve kendisini en çok seven oğlu olduğunu düşündüğü Saburo'nun ilk baş kaldıran olması ile sadece Hidetora'dan ziyade "hayat" ön planda. Oğullar için Hidetora artık sadece yaşlanmış bir figürdür ve onlar için topraklar dolaysıyla savaş daha ön plandadır. Daimyo Mori Motonari'nin efsanelerinden de kesitler pekala Ran'da mevcut. Kurosawa, oradan alıp eklediği "Lady Kaede" karakteri ile adeta kendi Lady Macbeth'ini yaratmış.

Filmin görsel üstünlüğünü tam olarak nasıl aktarabilirim bilemiyorum. Kurosawa, başta Kagemusha ve diğer epik samuray filmlerinden deneyim ederek kazandığı savaş sahnelerini Ran'da harika yansıtmış. Kıpırdamayan ve aksiyona kımıldamadan çeken birkaç farklı kamera çekiminin birleşimi ile oluşturulan görüntülerle günümüz filmlerde kameranın sürekli sallanması ile sanki filmin içinde değil de, tam tersine deyim yerindeyse birer tanrı olarak izliyormuş gibi hissediyoruz. Görsel olarak filmin bu denli başarılı olması elbette sadece çekim teknikleri ile alakalı değil. Emi Wada'nın Akademi Ödülü kazanmış kostüm tasarımlarının da rolü bir hayli büyük. Elli dikilen yaklaşık 1.400 kostüm film için Kyoto'da hazırlanmış ve tamamlanması üç – dört ayı bulmuştur.

Ran filmini sadece bir Shakespeare uyarlaması olarak görmek çok yanlış olur. Kurosawa'nın elinden geçen hikaye sadece bir uyarlama değil, yeni bir soluk, yeni bir hayat, yeni bir hikayedir. Özellikle altı dakika süren ve sesin dahi kullanılmadığı sadece müzik ile desteklenen savaş sahnesi tek başına ele alınabilecek kadar muhteşem bir olaydır. Son sözüm olarak, özellikle 2010 yılında yeniden yayınlanan HD sürümünü muhakkak edinip Kurosawa'nın bu yapıtını izlemenizi tavsiye ederim.

EDO DÖNEMİNDEN ABSÜRT BİR HİKÂYE

SAMURAI CHAMPLOO

YAZAR: ESİN YEŞİLYURT

Yönetmenliğini *Cowboy Bebop*, *Space Dandy*, *Zankyou no Terror* gibi serilerden tanıdığımız Shinichiro Watanabe'nin yaptığı 26 bölümlük aksiyon, macera, komedi türlerindeki bu seriyle samuray hikâyelerine bambaşka bir perspektiften bakıyoruz. 2004 yılının Mayıs ayında Manglobe Stüdyoları'ndan çıkan seri gerek görselliğiyle gerek de kurgusuyla dönemin başarılı animelerindendir. Serinin konusu ise şöyle: oldukça sakar ve aksi bir kız olan 15 yaşındaki Fuu Kasumi bir çaycıda çalışmaktadır. Bir gün dükkana serseri bir grup gelir. Çalışanlarsa bu serseri grubun başındaki oğlanın, yargıcın oğlu olduğunu bildikleri için yaptığı zorbalıkları görmezden gelirler. O sırada başıboş gezen, kendi özgün dövüş stiline sahip bir samuray olan Mugen de dükkandadır. Fuu'nun sakarlıkla yargıcın oğlunun üzerine çay dökmesiyle yargıcın oğlu sinirden köpürür ve Fuu'nun bir parmağını keseceğini söyler. Çaresiz kalan Fuu dükkanda oturan Mugen'den yardım ister. O sırada oralardan geçmekte olan Samuray

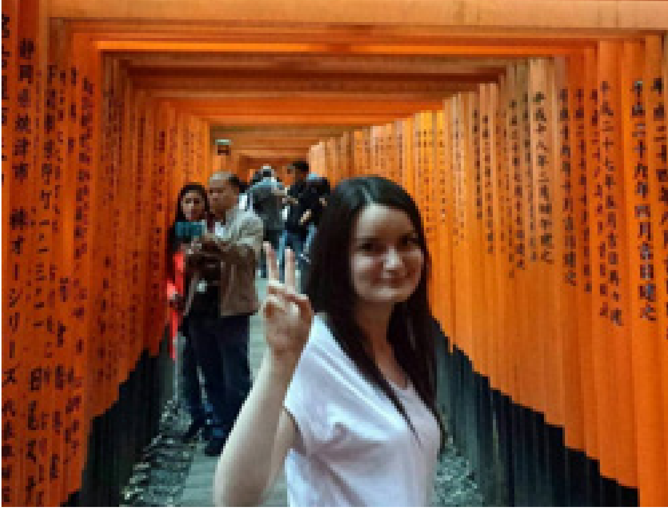
Jin de olaya dahil olunca işler iyice sarpa sarar. Kavga dövüş sırasında büyük hasara sebebiyet veren bu iki samuray idam cezasına çarptırılır. Fuu ise onları kurtarmak için kolları sıvar ancak karşılığında tek bir isteği vardır; Jin ve Mugen'in ay çiçeği kokulu samurayı bulması. Ellerinde bir tek bu ipucu olan üçlünün maceraları tam burada başlar. Ancak birlikte seyahat etmek pek de kolay değildir; çünkü Mugen ve Jin birbirlerini ezeli iki rakip olarak görmektedir.

Animeyi absürd kılan ise komedi unsurları dışında günümüzden de esintiler taşımasıdır. Edo dönemi gibi eski bir çağda geçen bir seriden daha geleneksel bir şeyler bekleriz, değil mi? Samurai Champloo'da durum bundan biraz farklı; karşılıklı kılıçların çekildiği bir dövüş sahnesinden arkadan hip-hop müzik girebilir mesela. Zaten genel olarak seriye baktığımızda hip-hop esintilerini görmekteyiz. Açılış şarkısı (Battlecry) ve bitiş şarkısı (Shiki no uta) bunun ilk örneği. Yazıların grafiti tarzında yazılması, hatta grafiti ile ilgili bir bölüm olmasını da örnekler arasına ekleyebiliriz. İşin ilginç yanı, bunlar tarihi kategorisine ekleyebileceğimiz bu animede sırıtmıyor, hatta olması gereken buymuş gibi gayet doğal geliyor bize. Başka bir örnek vermek gerekirse, Mugen'in hareketleri klasik bir samurayın alıştığımız hareketlerinden biraz farklı; daha savruk, daha hareketli, yer yer de breakdance figürleriyle dövüşe bambaşka bir hava katıyor.

Bunun dışında kurgunun alt metninde ise her karakterin kendi derin hikâyesi var. Karakterler kişilik olarak birçok kişi tarafından - ben de dahil Cowboy Bebop ile özdeşleştiriliyor. Zaten serinini aynı yönetmenin elinden çıkma olduğunu söylemiştim. Daha önce Cowboy Bebop'u izlediyseniz Mugen'in vurdumduymaz tavırlarının arkasında Spike'ı, Fuu'nun karakteri arkasında ise Faye'i görmeniz pek de zor değil. Bunun dışında *Cowboy Bebop*'a gönderme yapan sahneler de mevcut. Zaman zaman konu size çizgisinden kayıyor gibi gelebilir, ama bu canınızı sıkmasın. Araya serpiştirilen bu bölümler de konunun kendisi kadar kaliteli. Hatta şahsi görüşüm, 22.bölümden başlı başına yeni bir kurgu yaratılabilir. Birbirinden ihtişamlı dövüş sahneleri izlemek, ama tüm bu ciddiyetin arasında gülmeyi de ihmal etmemek istiyorsanız bu anime tam size göre. İyi seyirler!

Japon Sanatına Dokunan TÜRK KÜLTÜR ELÇİSİ SELİN ÖZDEMİR

RÖPORTAJ: GÖKHAN KULOĞLU, SELİN ÖZDEMİR

1 Merhaba Selin, seni her ne kadar Japon sanat tarihi üzerine yaptığın akademik araştırmalar ile tanısak da bize kendini yakından tanıtabilir misin?

Merhabalar sevgili Japon Sineması ekibi. Bir Japon sinema severi olarak platformunuzu ilgiyle takip ediyorum. Öncelikle ekip arkadaşlarınıza ayrı ayrı teşekkür ederiyorum bu ince röportaj teklifiniz için. 10.000km mesafeden de röportaj yapilabiliyormuşu göstermiş olacağız galiba.

Kendimden bahsedeyim; 1984 yılında Sakarya`da göçmen bir ailenin ortanca kızı olarak doğdum. Lise eğitimine kadar Sakarya`da devam ettim. Lise dönemimde resim Hocamın teşvikleriyle resim bölümüne hazırlanmayı düşünmeye başladım ve lise bittikten sonra yaz tatilinde bir aylığına bir resim kursuna yazıldım. Sınavlara girdim ve tabi ki olmadı. Herşey gibi oda emek istiyor. Ertesi yıl yine aynı hatayı yapıp çok kısa süreli bir kurs alıp tekrar denedim ve yine olmadı *;)* Ertesi yıl 6 aylık bir kurşun ardından 2005 yılında Marmara Üniversitesi Resim Eğitimi Bölümünü kazandım. Azmin zaferi *;)* Sanat ve sanat tarihi alanına bu şekilde giriş yapmış oldum. Üniversiteden sonra yine Marmara Üniversite`sinde yüksek lisansı kazandım.

Yüksek lisans yaparken sözleşmeli olarak aynı bölümde Öğretim Görevlisi olarak çalışmaya başladım. Resmi olarak akademik hayata ilk ayak basmam bu şekilde oldu. 2yıl orada çalıştım fakat günümüzde de koşullar değişmemiş olsa da kadro problemi gerçeği hayatıma başka bir yön vermem gerektiğini yüzüme vurdu diyebilirim. Sonrasında kendime Japonya`da bir yol çizmeye karar verip 2013 yılında Japonya`ya geldim. İki yıl Japonca dil okulunun ardından Tohoku Üniversitesi Uzak Doğu-Japon Sanat Tarihi bölümüne doktora öğrencisi olarak kabul aldım. Doktora sınavları derken halen egitmimi aynı bölümde devam ettiriyorum.

2 Japonya'da yaşamak nasıl bir duygu? Hayatıma bunları bunları kazandırdı dediğin şeyler var mı?

Japonya`da yaşamak deyimini tek bir duygu ifadesiyle açıklamak zor aslında. Güzellikleriyle birlikte zorlukları var. Japonya hayatıma çok şey kazandırdı. Öncelikle çalışma disiplinini burada öğrendim diyebilirim. Nasıl yani, Türkiye`de yüksek lisans yapmış ve çalışma deneyimi olan birisinin çalışma disiplini yokmuydu diyeceksiniz. Malesef Türkiye eğitim sisteminin en acı gerçeği. Araştırma nasıl yapılır, tez yazmak bir yana tez yazmak için nasıl hazırlanılır burada öğrendim diyebilirim. Ve bu süreçte gereken sabrı burada kazandım. Japonya`dan önce ben ve Japonya`dan sonra ben diye hayatımı ikiye ayırabilirim sanıyorum. İyi bir akademisyen-araştırmacı olabilmek için gayret ediyorum.

3 Bir öğrenci için Japonya yaşanılacak bir yer mi? Öğrenciye ne gibi kolaylıklar veya zorluklar sağlıyor?

Aslında Japonya yaşanabilecek en güzel ülkelerden birisi fakat maddiyat gibi büyük bir sorun var. Eğer maddi imkânınız varsa rahat bir öğrencilik geçirebilirsiniz. Bunun yanında eğer buraya burssuz gelmiş olsanız bile part-time çalışma imkânları mevcut. Tabi geciminizi bu şekilde sağlamış olsanız bile okul masrafları vs zorlayabilir. Japonya çok pahalı bir ülke.

4 Tohoku Üniversitesinde araştırmalarını Facebook ve şahsi blog hesabındaki çalışmalarını platform olarak severek takip ediyoruz. Bize çalışma alanından biraz bahseder misin?

Teşekkür ediyorum her zaman desteğiniz için. Alanım öncelikli olarak Japon Budist Sanat tarihi. Bu alanda sanat-kadın-din teması içerisinde Antik dönem (Asuka-Nara Dönemi) sanatı içerisinde kadınların bağışladığı sanat eserlerini, özellikle budist heykellerini araştırıyorum.

5 Japonyada'ki üniversitelerin yabancı öğrencilere yaklaşımları nasıl? Eğitimler ve araştırmalar için yeterli destek öğrencilere veriliyor mu?

Şimdi şöyle, söyleyeceklerim sadece benim görüşlerim ve bulunduğum çevrede gördüklerim-

den bahsediyorum genelleme yapmak yanlış olur. Öncelikle Japonya`da yabancı öğrenci oldukça fazla. Ve buradaki üniversitelerin bir çoğunun yabancı öğrencilere yaklaşımı aslında geldiği ülkeye göre değişiyor diyebilirim. Eğer gelişmiş bir ülkeden geliyorsanız size davranışları biraz daha farklı oluyor. Eğer küçük bir ülkeden geliyorsanız burada saygı kazanmak size bağlı.

Üniversiteyi bitirip burada master/doktora yapmak istiyorsanız, genelde bir önceki mezuniyetinizin güvenilirliği yine geldiğiniz ülkeye bağlı. Mesela kendimden örnek vereyim; şuan ki danışman hocamla ilk görüşmeye gittiğimde bana doktora değilde yüksek lisanstan başlarsam daha iyi olacağını söyledi. Ben yüksek lisansımı zaten bitirdigimi, burada doktora yapmak istediğimi ısrarla söyledikten sonra ikna edebildim.

Maddi desteğe gelince, eğitim ve araştırmalar için maddi destek her türlü sağlanıyor. Tabi bu sizin akademik başarı durumunuza göre değişiyor. Eğer ülkenizden burslu olarak gelmediyseniz burada yabancı öğrencilere yönelik burslar var. Eğitiminizi sürdürebilecek burs bulabilirsiniz. Ama tabi ki burs alamama durumunu da göz önünde bulundurmak gerekir.

6 Japonya'da akademik araştırma yapmak ve lisans eğitimi almak isteyen öğrencilere ne tür olanaklar sağlanıyor? Akademik araştırmalar için (gerek Türk gerek Japon hükümetinden olsun) burs-fon imkanı veriliyor mu? Veriliyorsa bunlar hangileri ve nasıl yararlanılabiliyor? Okuyucularımızla paylaşır mısın?

Lisans ve lisans üstü eğitime göre verilen destek değişiyor. Türkiye`den gelen öğrencilerin öncelikli başvurduğu MEXT Japon Hükümeti bursu var. Ayrıntıları internetten kendi web sitesinden okuyabilirler. Ben Mext ile gelmediğim için çok ayrıntılı bilgi veremeyeceğim. Japonya içi burslar için ise genelde üniversiteden kabul aldıktan/sınavı kazandıktan sonra başvuru yapılıyor. Yabancı öğrencilere burs veren bir çok kurum/kuruluş var. İsim veremeyeceğim çünkü yine burslar üniversiteye, bölüme göre değişiyor. Mesela bir mühendislik okuyan öğrenci ile sosyal bilimler okuyan öğrencinin başvuru yapabildiği burslar farklı. Bu burslara başvuru da yine danışman hocanızın referansı ile oluyor. Burs başvuru formu ile birlikte referans mektubu ile başvurunuzu yapıyorunuz ve genelde mülakat yapıyorlar. Mülakat belirleyici oluyor. Ve eğer Japonca biliyorsanız diğer yabancı öğrencilerden bir adım öndesiniz demektir.

7 Japonya'daki üniversitelere giriş sınavı ve mülakatları hakkında bilgi verebilir misin?

Tabi.. Öncelikli olarak lisans giriş sınavlarından bahsedeyim. Yabancı öğrencilere yönelik merkezi bir sınav oluyor. EJU; Nihon Ryugaku Shiken/Examination for Japanese University Admission for International Students. Sınav sonucuna göre başvuru yapabileceğiniz üniversitelere bakıyorsunuz ve üniversiteye direk başvuru yapıyorsunuz. Ardından yine mülakat süreci oluyor. Ve sonuçlar, kazandıysanız kayıt süreci başlıyor. Üniversiteye giriş ücreti ve harç ücretleri için bazı üniversitelerin muhafiyet başvuru sistemleri var. Bazıları yüzde yüzünü karşılarken bazısı yarısını karşılıyor bazıları ise sadece takside bölüyor. Devlet üniversitelerinden bahsediyorum tabi, özel üniversitelerde böyle bir durum bildiğim kadarıyla yok.

Yüksek lisans ve doktora başvuruları ise biraz daha farklı. Yüksek lisans ve doktora için direkt olarak hoca ile iletişime geçmeniz gerekiyor. Hocaya niyet mektubunuzu gönderip cevaba göre hareket etmek gerekiyor. Cevap gelmeme ihtimali de malesef var. Cevap gelmezse yapacak birşey yok başka bir hoca ile iletişime geçmek gerekiyor. Cevap geldiyse hoca büyük ihtimal görüşmeye çağıracaktır. Ya da ya da yurtdışında iseniz sanıyorum artık internet üzerinden görüntülü görüşmeler yapmayı kabul eden hocalarda mevcut. Ve şimdiye kadar hangi alanda çalıştığınızı ve şimdiden sonra ne çalışmak istediğinizi soracaktır. Buna göre eğer kabul alabilirseniz sonuç olarak iki seçeneğiniz oluyor. Birincisi araştırma öğrencisi olarak belli bir süre *(6aylık, 1yıllk sürelerle)* okulda bulunmanızı isteyebilir veya direk sınava girersiniz. Dediğim gibi bunları hoca belirliyor.

8 Akademik ve sosyal yaşamına Japonya'da devam eden bir araştırmacı olarak sana göre Japon üniversitelerini, Türk üniversitelerinden ayıran başlıca özellikler var mı? Dikkatini çeken unsurlar varsa bizimle paylaşabilir misin?

Türkiye ile Japonya üniversiteleri arasındaki farklar daha öğrenci işlerinde başlıyor diyebilirim. *:)* Çok çok kibarlar. Okulun mevcut durumu da diğer büyük farklardan birisi. Araştırma yapacak kişiye araştırmasını devam ettirebilmesi için her türlü imkan sağlanmış durumda. Mesela okul durumundan bahsedeyim. Buradaki üniversitelerin bildiğim kadarıyla hepsinde özellikle yüksek lisans/doktora öğrencileri için labaratuarları/ çalışma odaları var, sosyal bilimler de dahil. Alanınızla ilgili okumak istediğiniz her kitap genelde bölümlerin labaratuarlarinda mevcut. Çalışma odaları haricinde tüm öğrencilerin birlikte vakit geçirebileceği içinde buzdolabından mikrodalga fırına kadar bulunan odalar mevcut. Öğle arasında herkes burada evinden getirdiği bento denen bizdeki beslenme çantası gibi yemeklerini burada yiyebiliyor. Yıl başında, sakuralar açtığında ve yılın belirli dönemlerinde burda hocaların da katılımı ile kutlamalar yapılıyor. Hocaların çoğu çok alçakgönüllü öğrencilerle birlikte onlarda burada vakit geçiriyor. Ve yine labaratuara döneceğim, her öğrencinin *(yüksek lisans/doktora)* ayrı çalışma masaları mevcut. Türkiye`de böyle bir sisteme geçilebilmesi için yüzyıllar gerek sanırım. Japonya ile ilgili maddi probleminizi hallettikten sonra akademik hayat çok güzel.

9 Son olarak Japonya'da akademik kariyerine devam etmek isteyen arkadaşlara tavsiyeleriniz var mı?

Bana kendi sitemden de çok sayıda bu şekilde sorular geliyor. Öncelikli olarak dil sorununu halletmek gerekiyor. Her üniversite İngilizce çalışmayı kabul etmiyor. Özellikle sosyal bilimler alanında çalışmak istiyorsanız Japonca istiyorlar. Ve Japoncanızı ispat etmek için JLPT`den en az N2 almanız gerek. Bunu hallettikten sonra her şey daha kolay ilerliyor. Ikinci adım olarak ise burada ne çalışmak istediğinizi iyi bilmeniz gerekiyor. Danışmanınızla ortak çalışma alanı belirlemeniz için yakın konularda çalışıyor olmak avantaj olacaktır. Zaten farklı çalışma alanlarındaki öğrencileri genelde kabul etmiyorlar. Ve sabır çok önemli. İnsan isteyince her şeyi başarıyor. Umarım gelmek isteyen herkes başaracaktır. *:)*

Japonya'da akademik yaşantı ve öğrencilik üzerine sohbetinden dolayı Selin Özdemir arkadaşımıza teşekkür ederiz.

JAPON ŞİİRİNİN SANATSAL FORMU

TANKA

YAZAR: BİRSEN ALBAYRAK

Japonya'da bilinen en eski ve en geniş kapsamlı şiir antolojisi, Manyoshu'dur. Bu derlemenin, 8. yüzyılın ikinci yarısında oluşturulduğu tahmin edilmektedir. 20 kitapta toplanan yaklaşık 4500 şiir, halk ve askerden Japon İmparatoru'na kadar geniş bir kitle tarafından kaleme alınmıştır. Derlemeye kimin başladığı belirsizse de, son halini veren kişinin Omono Yakamochi olduğu bilinmektedir. Bu şiirlerden 4200 tanesi waka olup, geri kalanı nagauta formundadır. Japonya bu dönemde dünyanın en gelişmiş uygarlıklardan biri olan Çin'e *(Tang Dönemi 618-906)* elçi ve öğrenciler göndermiştir. Bu yüzden Çin şiirlerinden de türlü izler ve örnekler de taşımakta olan eser Japon kana yazısının gelişme devrine rastladığından Çin alfabesiyle yazılmıştır. Japonya'da Heian Dönemi'nde *(794-1185)* kendine özgü bir kültür ortamı oluşmaya başlamış, Çin alfabesinin yerine kanaadı verilen alfabe oluşturulmuştur. Böylece, Çince karakterlerle anlatılamayan Japonsu duygu ve düşüncelerin rahatlıkla ifade edileceği bir ortam doğmuştur. Bu da waka'nın gelişmesini sağlamıştır. Bilinen en eski waka antolojisi Kokinshu', İmparator Uda tarafından saray şairlerine derletilmeye başlanmış, oğlu İmparator Daigo tarafından devam ettirilen çalışma 920 yıllarında tamamlanmıştır.Derleyenlerden Ki no Tsurayuki, bu kitabın önsözünde Japon şiirinden söz eder.

"Japon şiirinin kaynağı insanın yüreğidir. (…) Çiçekler arasında şakıyan bülbülü, göldeki kurbağanın bağırışını duyup da şiir yazmayan biri olabilir mi? Şiir, çaba harcamadan yeri ve göğü hareket ettirir; görülmeyen şeytan ve tanrıları merhamete getirir; kadın ile erkek arasında güzel bağlar kurar ve sert savaşçıların yüreklerini dinginleştirir."

Bu cümlelerde şiirin gücünün olağan açıklamasının dışında, doğaüstü varlıkları etkileyen yetisinden söz edilmesi dikkat çeker. Batı'da, doğaüstü varlıkların söyleyeceklerini esin verdikleri medyum/şairler aracılığıyla dile getirdiklerine inanılır. Japonya'da ise, şairler esin perisi ya da ilahi varlıklardan medet ummazlar. Çünkü Japonya'daki her şey gibi, şiir de tanrılarla birlikte doğmuştur. Sanatta harikulade güçler yer alır ve bunlar insanın yeteneğinin ötesinde değil, insanla birliktedir. Tsurayuki şiirle teselli olunan durumlardan bazılarına şu örnekleri verir: "İlkbahar sabahında açmış çiçekleri görünce, sonbaharda dökülen bir yaprağın yere ulaştığında çıkardığı sesi duyunca, çimen üzerindeki çiyi görüp yaşamlarının kısalığı ile ilgili düşüncelerle irkilince, çok sevildiğini düşünürken göz ardı edilince." Bu haller Japon şiirinin temel konularıdır ve hiç biri esin perisine gereksinim duymaz.

Tsurayuki tarafından belirtilen Japon şiirinin ikinci özelliği ise, şiirin arabuluculuk yapmasıdır. 1000 yıllarında yazılmış Genji Öyküsü'nü okuyasıya değin Japonya'da şiirin kur yapmak için kullanılabileceğini aklımıza getirmemiş olabiliriz. Sarayda aristokrat kadınların, seçilmiş müstakbel eşleri dışındaki erkeklerle görüşme olasılıkları çok düşüktü. Âşıklar arasındaki konuşmalar, ancak kadının bir perde arkasında yer almasıyla mümkün olabilirdi. Sarayda yüz yüze konuşma imkânından yoksun âşıklar, mevsimine göre

erik ağacı çiçeği kokusunun serpildiği ya da akça ağacın kızarmış yapraklarına tutturulmuş notları birbirlerine gönderirlerdi. Bu notlar içinde şiirler de yer alıyordu; ancak içeriklerinden ziyade, kaligrafisi ile değerlendiriliyordu.

Şiirin Sanatsal Formu: Tanka

Tanka otuz bir heceli şiir olup, geleneksel olarak tek bir kırık çizgiyle yazılmıştır. Bir waka biçimi olarak tankaya "kısa şarkı" diyebiliriz. Beş satırlı, 5/7/5/7/7 hece ölçüsüne sahiptir. Orjinal olarak Tanka'nın ortaya çıkışı 7.yüzyıla dayanır. En saf haliyle, tanka şiirleri en çok şükran ifadesi, sevgi ya da kendi kendini yansıtma olarak yazılmıştır. Çok uzun bir gelişme devresinden sonra bu form bir ekol haline gelmiştir. Hece ölçüsüyle yazılan tanka 5 dizedir. Hecelerin ölçüsü 5-7-5-7-7 şeklindedir. İlk üç dizeye " üst kıta" anlamında KAMİ NO KU, son iki dizeye de " alt kıta" anlamında SHİMO NO KU denir. Hecelerin toplam sayısı ise 31dir.

Tanka'nın ilk üç dizelik bölümünü bir şairin, ikinci bölümünü yanıt niteliğinde ikinci bir şairin söylediği olur. Haiku ise buradaki ilk üç dizenin bağımsızlaşıp tek başına kullanılmasıyla ortaya çıkmıştır.

Birçok yönden, tanka, tabiatın muamelesi bakımından sonat ile benzemektedir. Sonat gibi, tanka da görüntü incelemesinden kişisel cevabın incelenmesine geçişi işaret eden önemli bir görüntü olarak bilinen bir dönüş kullanır. Bu dönüş, üçüncü satırda, kami-no-ku *(üst şiiri)*, shimo-no-ku *(alt şiir)* ile birleştiriyor.

Büyük tanka şairleri arasında Lady Akazone Emon, Yosano Akiko ve 400'den fazla tanka içeren temel Japonca nesir metni The Tale of Genji'yi yazan Lady Murasaki Shikibu yer almaktadır. Bunun dışında tanka formunu İngilizce kullanan Amy Lowell, Kenneth Rexroth, Sam Hamill, Cid Corman ve Carolyn Kizer gibi şairler de vardır. Büyük Tanka şairlerinden Akiko Yosano'nun bir şiirinden örnek verecek olursak;

after my bath
I dress myself smiling
in the long mirror
a portrait of yesterday
one cannot deny

[banyodan sonra
gülümseyerek giyindim
uzun bir aynada
dünün portresi
inkar edemezsin]

İlk üç satırı okursanız bir fikir edinebilirsiniz, ancak son üç satırı okuduğunuzda zamanında bir geçiş yaptığını ve size çok farklı bir şiir vermek için bir görüş eklediğini göreceksiniz. Tanka'nın üst ve alt kısımları arasındaki bu gerginlik, ona bir şiir vermenin güçlüğünü artıran ve sevindiren enerjiyi veren şeydir.

Tahmin edebileceğiniz gibi, 1500 yıldan uzun süredir kullanılan bir şiir formu, yüzyıllar boyu gelip gitmiş birçok yönerge, kural ve değişikliklere sahiptir. Eğer form ile ilgileniyorsanız, üzerinde çalışmak ve öğrenmek çok şey var!

* Bu yazıda yer alan tüm düşünce ve görüşler tamamen ve tek başında yazara ait olup, dolaylı ve dolaysız hiçbir şekilde hiçbir kurum ve kuruluş ile ilişkilendirilemez. Yazar, gösterilen tüm özene rağmen hala dikkatten kaçmış tüm hatalar ve eksikler ile yanlışlar ve kusurlar için tek başına sorumludur ve geleneksel feragatname kurallarına tabidir.

POST MODERN HAYATLARA POST MODERN FİNANSAL ÜRÜNLER

JAPONYA'DA TACİZ SİGORTASI

YAZAR: YÜKSEL GÖRMEZ

Yolu bir kere Japonya'ya düşen birinin bir daha Japon kültüründen uzak kalabilme şansı azdır: Yakaladığı herkesi bırakmamacasına saran post modern bir kültürden söz ediyorum. İster nevi şahsına münhasır yaşam biçiminin getirdiği aşırı özgün gündelik hayattan bakın, isterseniz emsalsiz sosyal parametrelerin insanı şaşkına çeviren çelişki dolu yansımalarına bakın; bir kere Japon kültürünün bir ucundan yakaladı iseniz, kendinizi sürekli sizi içine çeken bir girdabın içinde bulursunuz.

Ne zaman boş bir zaman bulsam, hemen Asya hakkında bildiklerimi güncellemek için aşina olduğum belli başlı internet sitelerine de bakmaya çalışırım. Bunların büyük kısmı Çin ve Japonya ile ilgili olanlardır. Çin, kırk yıldır süren ve belki de dört yüz yıl daha sürecek olan sonu gelmez dönüşüm ve değişim süreci ile beni mutlaka şaşırtacak bir haberle birkaç gün oyalanmamı sağlar. Bunu anlıyorum çünkü gerek nüfus büyüklüğü ve gerekse de siyasi ve iktisadi model tercihleri ile yeterince karmaşık bir ülke ve her zaman yeni bir sürpriz gelişme ile karşılaşmayı olağan kabul etmek gerekir.

Japonya' dan bu kadar ilginç ve mutlaka anlamak için haftalarca düşünmeyi gerektirecek haberlerin neredeyse Çin kadar yoğun ortaya çıkması ise düpedüz anomalidir. Neden mi? Çünkü gelişmiş ülke demek, kurumsallaşmış toplum demek. Bu sayede değişim ve dönüşümün sınırlı olmasını beklediğiniz ülke demek! Oysa Japonya öyle mi? Asla değil! Her an bir şeyler sizi zorlayacaktır dinamizmini yakalayabilmek için. Bazen nasıl bu kadar gelişmiş bir ülkede her gün neredeyse yüz kişi intihar ediyor olabilir ki diye şaşkınlık yaşarsınız. Bunu anlarsınız, bu sefer karşınıza sadece vitrinlerde görmeye alıştığımız "mankenler" ile balığa çıkan Japon karşınıza çıkar "bu benim en iyi arkadaşım" diye dört elle sarılarak üstelik. Açıklamaya bir de ikna olursunuz ki, sonradan yahu ben buna nasıl ikna oldum ki diye kendi kendinize bir kez daha şaşırırsınız.

Trenler başta olmak üzere sosyal hayatın her alanındaki taciz vakalarının sigorta poliçelerine bu yıl beklenmedik bir talep artışı olduğunu okuduğumda yine tipik bir post-modern Japon davranışına denk geldiğimi düşünmüştüm. Bunda şaşılacak bir durum yoktu değil mi? İnsan, ister Japon olsun ister Türk veya İzlandalı; her yer de insandı. Kalabalık ortamlarda mutlaka taciz diye bir sorun vardı. Geçenlerde bazen medeniyet ötesi toplum diye tanımlanan İskandinav ülkelerinden birinde aşırı taciz vakaları yüzünden müzik festivali bile iptal edildi. Taciz bir risk ise ve sigortacılık riski yönetmek için bedel ödeyerek hizmet satın almanıza yarıyor ise ve tüm dünyada taciz riski var ise neden örneğin Londra' da yeşermeyen bu ürün bir anda Tokyolulardan yoğun talep görmeye başlar ki? Bu kadar da garip insanlar bu Japonlar deyip geçmek mi gerekir?

Değil aslında. Şöyle ki, konu sadece birkaç sapkın Japon erkeğinin nefsini kontrol edememesi değil. Taciz vakalarının tehlikelerinin farkında olan bazı kadınların da aslında bundan çıkar sağlamak için "taciz uydurmak" gibi tavırları olabileceğini ve kadın ile erkek arasındaki taciz meselesinde sorunun bir bakıma göründüğünden karmaşık olduğunu mahkeme kararı ile öğrendik. Şaka yapmıyorum. Japon bir profesör taciz ile suçlanınca işin peşini bırakmayıp, hakkını sonuna kadar aradı ve suçsuz olduğunu kanıtladı.

Ama konumuz bu değil: Japon çalışan için taciz meselesi, bu karmaşanın ortasında göründüğünden daha kötü sonuçları olan bir

sorun. O yüzden sigorta şirketleri bu üründen kesinlikle çok yüksek miktarlarda para kazanacaklardır. Talep, kademeli bir şekilde artacaktır. Taciz sigortası, bir bakıma Japon sigortacılık sektörünün asli ürünlerinden birisi olacaktır. Bizim "zorunlu" trafik sigortamız gibi zamanla zorunlu hale gelmesini beklediğimi iddia edersem de lütfen bana gülmeyin, gelin önce bir derdimi anlatayım; gülecekseniz de sonra gülün!

Bir kere taciz gibi insanlık dışı bir suç için değil sadece, bireye karşı toplum içinde ve dışında işlenen suçlar için hiçbir Japon'un "ikinci bir şansı yoktur". Yok sarhoştum, yok elim kaydı, yok ani fren olunca şey oldu, yok arkadan ittiler, yok ama kadın da biraz açık giyinmişti gibi hiçbir mazeret kabul edilmesi mümkün değildir. Her suçta olduğu gibi taciz suçunda da, bir kere suçu işlediği kesin olan bir Japon'un başına gelecek ilk iş "derhal işinden atılmasıdır". Bakın, yaşanmış hikayeler var: Metro istasyonunda tacizle suçlandınız. Saatler sonra kendinizi bir şekilde savunduğunuz ve işyerinize gittiniz. İş yeri giriş kartınız çalışmazsa şaşırmayın. Yok canım, o kadar hızlı mı demeyin. Evet, o kadar hızlı. Bir anda kendinizi kapının önünde bulursunuz. Ama nasıl bu kadar hızlı duyulur da demeyin. Şikayetler bireysel mi sanıyorsunuz? Bilmem ne şirketinde bilmem ne göreviniz var ise siz artık o şirketi temsil edersiniz her haliniz ve duruşunuz ile. Ve herkes bunu bilir. Sen de bunun farkındasındır, polis de farkındadır. Bu temsil süresince yani çalıştığın sürece ise taciz ve benzeri suçların affı yoktur. Affı yoksa nesi mi vardır? Nesi olacak, ömür boyu tehlikeli, zor ve pis işler dediğimiz iş grupları dışında iş bulamamak riski vardır. Yok canım, o kadar da olmaz demeyin. Kesinlikle o kadardır. Ve zaten Japonların topluma karşı işlenmiş suçlarda kesinlikle ikinci şanslarının olmadığı gerçeği tam olarak anlaşılamazsa, post modern toplum yansımaları diyebileceğimiz daha pek çok karmaşa asla anlaşılamaz. Bir kere utanç grubuna giren suçlardan biri ile sosyal siciliniz bozulursa, bir daha düzeltme şansı bulunmamaktadır. Sosyal sicil mi ne? Uzun hikaye, girersek çıkamayız!

Bu arada genel olarak Japon işsiz kalırsa, ölüm riski ile yüz yüze gelir. Çalışmayan Japon, kendini dışlanmış hisseder. Bu hayatta pek bir işe yaramadığına kani olur. İkinci hayatta şansını denemek için tereddütsüz bir bakıma erken veda da denebilecek ve bizden bakınca kavranması inanılmaz zor duygu ve düşünceler içindedir. Japon'un her şeyini alabilirsin ama işine dokunmamalısın. Japonya' da çalışmamak ölümdür dememin nedeni budur. Ya da seksen veya doksan yaşında Japonların hala iş aramalarının sırrı da buradadır.

Japon işsiz yaşayamaz. Bir kere iş bulunca, işini korumak için her türlü tedbiri alır. Kendisini kasıtlı bir şekilde taciz gibi yüz kızartıcı bir suç ile itham edeceklere karşı eğer bir firma sigorta poliçesi çıkarıyor ise; hiç tereddüt etmeden satın alır! Yani bize sürpriz ve şaşırtıcı olan bir davranış şekli, aslında Japon karakter formasyonu dinamikleri ile irdelendiğince sıkıcı olacak kadar "normaldir". Yani, insan

her yerde insan olduğu için Japonya' da bir taciz sorunu vardır. Ve, bu sorun özellikle Japon erkekler için iş kaybetmeye neden olacak çok ciddi bir tehlikedir. Sigorta şirketleri bu dinamiği bildikleri için hemen durumu fırsata çevirip, ürün geliştirmişlerdir. Hadi nasıl derler: Business as usual!!! Ürün olarak, Japon toplumunda yeri olan bir üründür ve önümüzdeki yıllarda sosyal statüsünde risk almak istemeyen pek çok Japon, giderek daha çok bu ürüne ilgi gösterecekler ve hayatlarının önemli bir diliminin geçtiği trenlerde ve kalabalık ortamlarda karşılaşabilecekleri haksız suçlamalara karşı bir sigorta şirketinin savunma ekipleri ile kendilerini savunacaklardır. Elbette fırsatçı ve kötü niyetliler ise eskisine göre daha az insana haksız ve mesnetsiz suç yaratma riski alacaklardır. Kısaca zaten yüksek seviye kurumsallaşmış günlük yaşam, bir eşik daha post modernizme yakınsayacaktır! Onlar ermiş muratlarına, biz çıkalım kerevitlerine!!!

TANRININ RÜZGARI ARKANDA!

KAMiKAZE

YAZAR: SELİN DOYGUN YILDIZ

"Kamikaze" denilince herkesin kafasında farklı bir manzara canlanıyor. Bazıları için bir oyuncak, bazıları için yalnızca bir rüzgar, bazıları için ise savaş... Bu yazıda elbette ki dergimizin bu sayıdaki içeriğine uygun bir şekilde kamikaze ve savaş ikilisine değineceğiz. Dilerseniz içerik yoğunlaşmadan kelime olarak değerlendirelim. Kamikaze kanji ile şu şekilde yazılır: ' 神風 '. İlk kanji "kami" olarak okunur ve Tanrı anlamındadır. İkinci kanji ise tahmin edeceğiniz gibi "kaze" diye okunur ve rüzgar anlamındadır. Dolayısıyla bu iki kanji bir araya geldiğinde "Tanrı'nın Rüzgarı" şek-

linde Türkçeleştirmek yanlış olmayacaktır. Ancak Japonya'da bu "typhoon yani tayfun" olarak dile getirilir. Hikayeye göre 13. yüzyılda bu rüzgarlar Japonya'yı Moğol işgalinden korumuştur. İşin savaş kısmına geldiğimizde durum biraz daha farklılık göstermeye başlamaktadır. Bu bir intihar saldırısı ya da imparator//ülke adına ise bir feda eylemi olarak nitelendirilebilir. Esasında feda eylemi Japonya için çok da yabancı bir eylem değildir ancak kamikaze bu işin toplu feda boyutunu göstermektedir.

Hikâyeyi başından alacak olursak, Japonya Pearl Harbour'ı bombalayarak İkinci Dünya Savaşı'nda Amerika karşısında yer almıştır. Savaş ortamındaki gelişmeler, Japonya'ya kaybedeceğinin sinyallerini vermiş ve Japonya tek çıkar yolun, Amerika'yı anakaradan uzak tutmak konusunda hemfikir olmuştur. Ancak gelişen teknoloji Amerika'nın savaştaki konumunu iyice avantajlı kılmış, yeni savaş uçakları ile "Saipan"ı ele geçirmiştir. Saipan Japonya'nın belki de en önemli hava üssüdür. 1944 yılında bu gelişmeler, bazı Japon pilotlarının önemli kararlar vermesinde etkili olmuştur. Ve aynı yıl Japon pilotlar üç Amerikan gemisine intihar dalışı yapmışlardır. Savaşın gidişatının Japonya aleyhine oluşu, bazı komutanları intihar birliği oluşturmasına sebep olmuştur. Bu şekilde planlanmış, organizasyonlu ilk kamikaze saldırısı Avustralya Sancak Gemisi'ne yapılmıştır. Bu uygulama Japonya tarafından gururla karşılanmış ve kamikaze saldırılarının genişletilmesine karar verilmiştir. Bu saldırılardan Amerika ve İngiltere de nasiplerini almış ve büyük bir şok yaşamışlardır.

Yazının başında bahsetmiştim. Moğol istilasını engellediğine inanılan "kamikaze"yi eklediler isimlerinin başına. Bu tür feda eylemleri herkesin anlamlandırabileceği bir şey değildir. Kaldı ki Japonya'nın bu fedakarlığı neden yaptığını anlamayanlar onları "beyni yıkanmış fanatikler" olarak tanımlamışlardır.

Japon kültüründe aile, toplum gibi kavramlar oldukça önemlidir. Ve bu kavramlar uğruna yapılacak herhangi bir fedakarlık bu toplumda gururla karşılanacaktır elbette. İlk etapta emirlerle atanan kamikaze pilotları zamanla yerlerini gönüllü pilotlara bırakmışlardır. Japonya genelinde dağıtılan formlar sayesinde çok sayıda gönüllü başvurmuş ve hiçbir zaman pilot konusunda sıkıntı çekilmemiştir. Ancak burada da şöyle bir sıkıntı çıkmıştır. Deneyimli pilotların savaş sırasında feda eyleminde kullanılmak istenmemesi acemi pilotların kolayca alaşağı edilmesine sebep olmuştur.

Kamikaze saldırıları yaygınlaştıkça karşılığındaki savunma güçler de tedbir almış ve Japonya ağır kayıplar vermeye başlamıştır. Savaş sonuna kadar yaklaşık 4000 kamikaze pilotu hayatını kabetmiştir. Kamikaze pilotları kendilerinden sonraki savaş dönemi savaşçıları için ilham kaynağı olarak nitelendirilmiş ve bazı militanlar yaptıkları her eylemde kamikaze pilotlarını örnek göstermeye başlamıştır. Ancak kamikaze pilotlarından hayatta kalanlar bu durumu hiç hoş karşılamamıştır. Çünkü onlar halkı değil askeri hedefleri odak kılmış olduklarını sıklıkla dile getirmişlerdir.

TOKYO &

ARASINDAKİ BİTMEYE

OSAKA

EN KÜLTÜR SAVAŞLARI

YAZAR: BENSU CANGÜLER

Japonya'nın ne kadar büyük bir coğrafya olduğunu, içinde asla tek tip bir şey barındırmadığını ve ortaya çıkardığı ürünleriyle ne kadar eşsiz bir ulus olduğunu biliyoruz. Ama Japonya'nın kendi içindeki farklılıklarının yanında, eğer Tokyo ve Osaka'dan bahsediyorsak, gerçekten ''Farklılık'' kelimesinin içini biraz açmamız gerekiyor. Çünkü konu bu iki şehir olunca Japonya'nın kendi içindeki tüm farklılıkları sıfırlanıyor. Bu durumda çeşitlilik sadece şehirlerin kültürlerinin ayrılmasından doğan bir şeyden ziyade ''kültürlerin çekişmesine'' dönüşüyor.

Farklılıkların kökeninde, ihtişamlı bir samuray tarihine sahip olan Tokyo ile, işlek limanlarıyla Japonya'nın tüccar şehri olan Osaka'nın birbirlerine ne kadar farklı kulvarlarda yer alması yatıyor. batılılaşmanın gelmesiyle birlikte ortaya çıkan ekonomik gelişmede Tokyo'nun samurayları bürokratlara ve iş adamlarına dönüşüp şehrin metropolit ve ekonomi başkenti olmasına zemin hazırlarken, Osaka ise ticareti ile kapitalizmi beraberinde getiriyor.

Osaka asırlardır Tokyo'nun karşıt şehri şeklinde varlığını sürdürüyor. Tokyo'da ne olup bitiyorsa, Osaka onun tam tersini uyguluyor. Buna bir takım toplumsal kurallar da dahil olmuş durumda. Mesela Tokyo'da insanlar merdivenlerde ve yollarda solda durmayı benimserken, Osakalılar ise sağda durmayı kural haline getirmişler.

Osaka , Tokyo'ya karşı
İki şehri birbirinden ayıran en önemli 4 fark-

1 Atmosfer
İki şehir birbirinden haliyle farklı. Bu durum Tokyo'nun kendiyle yer yer çelişen , her zaman meşgul olan şehir halinin aynı zamanda huzurlu tapınaklarıyla neden vazgeçilmez olduğunu kanıtlarken, Osaka'nın yine kalabalık ama kendini yerelliğini korumaya adamış, daha sakin bir şehir olarak ortaya çıkarmasıyla vücut buluyor.

2 Yemek
Osaka Dotonbori kanal meydanıyla birlikte kendine has yemekleri konusunda da oldukça hassastır. Bu sebeple Okonomiyaki, Takoyaki ve udonuyla her daim bu lezzetlerin önce kendinde tadılmasını ister. Tokyo bu lezzetler konusunda Osaka'ya göre her zaman ikinci planda kalır.

Japonya'nın önemli sokak yiyeceklerinden okonomiyakiyi Tokyo'da yemekle Osaka'da yemek arasında büyük fark vardır. Bu konu hakkında bir osakalıyla saatlerce tartışabilirsiniz. Sonuç yine ve yine okonomiyakiyi ilk önce Osaka'da yemenize bağlanır. Çünkü bir tür Japon krebi olan bu yiyecek ile ahtapot köftesi olan Takoyaki birlikte Osakanın kıymetlileri ve gurur kaynağı olan yiyecekleridir.

Tokyo'nun yer aldığı Kanto bölgesinde ise okonomiyakiye çok benzeyen Monjayaki meşhurdur. Osakalının okonomiyakisi varsa Tokyolunun da monjayakisi vardır. İki yiyecek

arasında çok fazla fark olmamasına rağmen bu yiyecek iki şehir arasında hep bir çekişme konusu yaratmıştır.

3 İnsanlar

İki şehrin insanları davranış olarak birbirlerinden keskin çizgilerle ayrılırlar. Tokyo insanı kendini şehrin hızlı ritmine adapte ettiğinden daha az konuşur, daha geç kaynaşır, etraflarında olan bitene daha az tepki gösterirler. Bireysellik Tokyo insanında ön plandadır. Osaka insanına ise bu özelliklerin tam tersini uyarlayabilirsiniz. Osakalılar her daim gülerler, arkadaş canlısı, şakacı ve birazcık da gürültülü oldukları söylenir. Japonya'da kendinizi evinizde gibi hissetmek isterseniz buradaki ''ev hissini' bir osakalının misafiri olarak yaşayabilirsiniz.

4 Dil

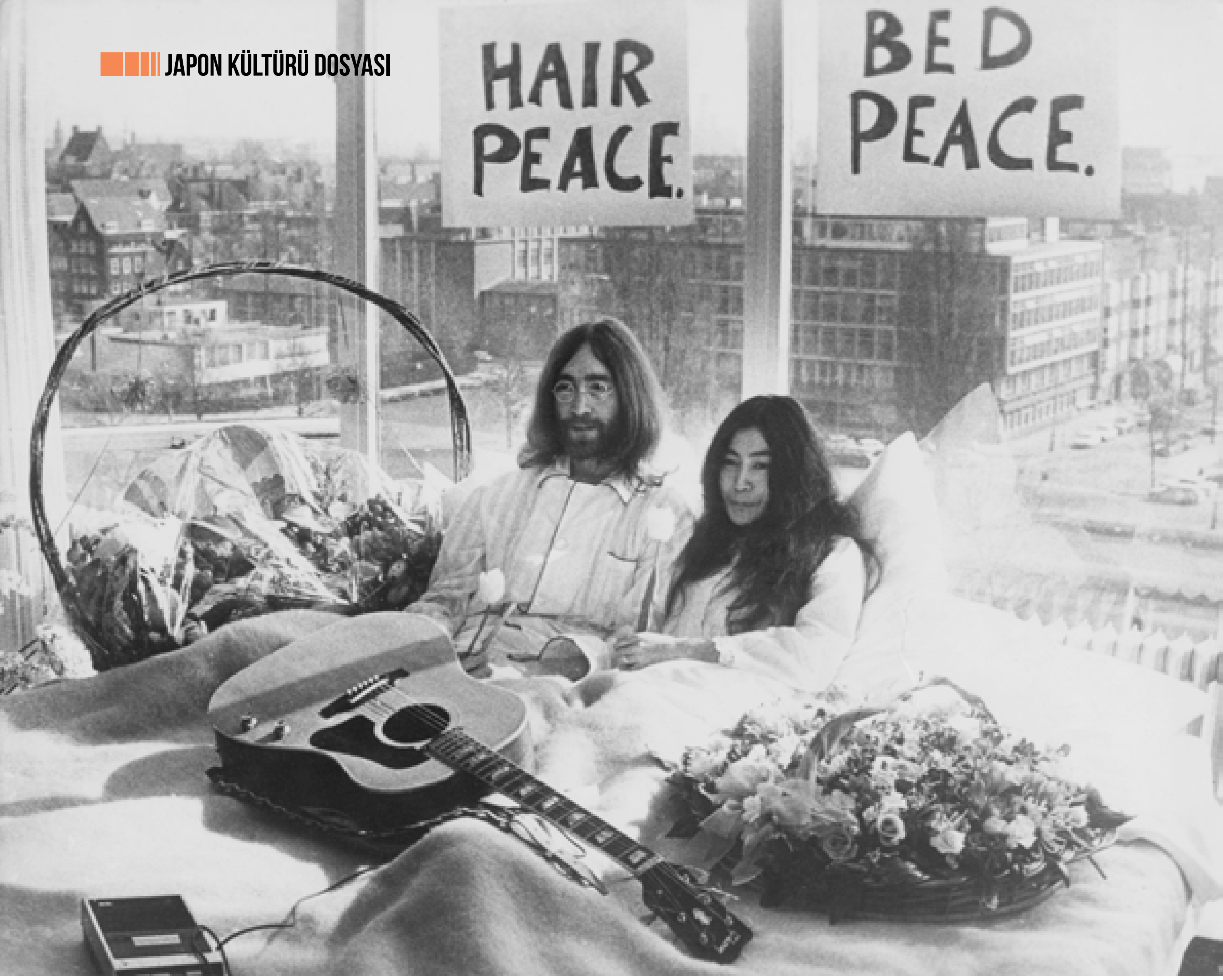
Japoncada iki farklı hece alfabesi yer almakta ve 2000 de fazla da Kanji (japon yazı sistemi) bulunmaktadır. Tokyo'da yaşayanlar standart Japon dilini kullanırlar. Tokyo'nun dışında farklı prefektörlüklerde yaşayan Japonlar, geliştirilen bu standart Japonca sayesinde bölgesel farklıklar ve şivelerin yanı sıra rahat bir şekilde anlaşabilirler. Osaka'da ki Japonlar ise Kansai - ben denilen lehçeyi kullanırlar. Kansai ben diğer bölgelerde yaşayan insanlarla karşılaştırıldığında standart Japon dilinden farklılık gösterir. Daha kaba seslere sahip ve daha çok komedyenlerin kullandığı bir lehçedir.

İki şehir arasındaki belli başlı farklılıkların dışında, bariz olan kültürel çekişmeye gelirsek; Japonya'nın üç büyük şehri Osaka gösterişli bir kaleye, Tokyo gibi alışveriş sokakları ve geniş meydanlara sahip olmasına rağmen yine de yıllar boyu Tokyo'nun gölgesinde kalmayı kaldıramamış. Mega kent Tokyo'nun tüm ihtişamına rağmen, Osaka kendine ''milletin mutfağı'' lakabını kazandırıp, gezip görenin ''osakanın insanı şeker gibi tatlı'' demesiyle de ün salmıştır. Kendilerine haslıklarıyla Osaka ve Tokyo arasında geleneksel mutfaktan, doğal güzelliklere kadar devam eden bu husumet Tokyo'nun cool duruşundan ödün vermemesi, Osakanın ise her zaman daha iyisini başarmak isteyen hırslı öğrenci edası takınmasıyla devam ediyor.

AŞK, SAÇ, DİRENİŞ

YOKO ONO

YAZAR: SELİN DOYGUN YILDIZ

Değerli okurlar hepinize merhaba! İlk defa yazma aşamasında bu kadar fazla yazıp sildim. Dolu dolu geçen bu hayatın neresinden başlasam, nasıl sıralasam epey zorlandım. Hem çok keyifliyim hem de ürkek. Bu kadar özel bir insanı yazmaya kalemim yeter mi bilmiyorum. Bu sebeple kusurum olursa affola! Kimi için Beatles'ı dağıtan kadın, kimisi için John Lennon'un ölümüne sebep olan o tetikçinin yönlendiricisi. Bütün bunlar bir yana dursun, biz onun barışçı yanına odaklanacağız. Kim mi? Elbette Yoko Ono!

Yoko Ono 18 Şubat 1933'de dünyaya gelmiş Japon bir sanatçıdır. Ancak yaşamanını Amerika'da sürdürmektedir. İkinci Dünya Savaşı çıktığı sırada ailesi ile birlikte Amerika'da bulunan Ono Amerika'nın savaşa katılması ile Japonya'ya dönmek zorunda kalmıştır. Amerika sonrası Japonya'ya döndüğünde batılılaşmış Japonlara

söylenen “bata kusai” yani “yağ kokulu” cümlesi ile sürekli bir aşağılanmaya maruz kalmıştır. Savaş dönemi onun için o kadar zorlu geçmiştir ki artık bu hakaretler önemini yitirmiştir. Günlerce yiyecek bulamayan Ono Hiroşima ve Nagasaki'ye atılan atom bombaları sebebiyle ağır travma yaşamıştır. Savaştan sonra Amerika'ya tekrar gelen Ono, burada müzik ve felsefe eğitimi almıştır. Greenwich'e taşındıklarında şiir yazmaya başlamış ve ikinci eşi Amerika'lı yapımcı Anthony Cox ile olan birlikteliği sayesinde tanınmaya başlamıştır. Bu süre zarfında avangard sanata ilgi duymaya başlamış ve ilgi çeken bir gösteri düzenlemiştir. “Cut Piece” yani moda mod çevirecek olursak bu gösterinin ismi “Parça Kesmek”. İçerik olarak ise şöyle; Yoko Ono çıplak kalana kadar, seyircilerin her birinin kıyafetinden bir parça kesmesini ister. Ana fikir elbette eleştirel. Neyi mi eleştiriyor? Tabi ki materyalizmi!

Yoko Ono ismi herkes için tanıdıktır fakat ismi John Lennon ile o kadar bütünleşmiştir ki hep Beatles'ın gölgesinde kalmıştır. Peki nasıl başladı bu büyük aşk? 9 Kasım 1966 yılında Londra'daki bir sergide karşılaşır Beatles'ın John Lennon'uyla. Bu karşılaşmada Lennon, Yoko'nun pozitif enerjisinden o kadar etkilenir ki bu görüşmeden bir yıl sonra ilk eşinden boşanır ve 1969 yılında Yoko Ono ile evlenir. Asıl hikaye bundan sonra başlıyor dediğinizi duyar gibiyim. Daha fazla uzatmadan hikayenin geri kalan kısmına başlayalım.

Evliliklerinden hemen sonra sanatta ve müzikte hep birlikte hareket etmişlerdir. Ortak çalışmalar yapmışlardır ki bunların en önemlileri savaş karşıtı konsept olay çalışmalarıdır. Bu konsept çalışmalarından en önemlisi, 1969 yılında Amsterdam'daki balayıları sırasında savaşa karşı barış yatağı eylemleridir. Bu eylemi Vietnam Savaşı'nı protesto etmek için gerçekleştirmişlerdir. Yalnız, bu son olmamıştır. Benzer eylemi defalarca gerçekleştirmişlerdir. Bu nasıl eylem demeyin. En kötü eylem, eylemsizlikten iyidir desek yanlış olmaz herhalde ki evlilikleri ile gündeme geldikleri için bu protestonun da duyulacağını düşünen çift bir çok Amerika'lının tekrar düşünmesine vesile olmuştur.

John Lennon bu konu ile ilgili inanılmaz bir açıklama yapmıştır: *“Yapmak istediğimiz şey dünyaya, özellikle de gençliğe ve barış taraftarı ya da şiddet karşıtı protesto yapmakla ilgilenen herkese, bir mesaj vermektir. İstiyoruz ki herkes bu konuda ya çok ağır ya da fazla entelektüel takılındığını görsün. Herkes barış hakkında konuşuyor ama bir kaç kişi dışında hiç kimse gerçekten bir şey yapmaya çalışmıyor. Bir kaç kişi yürüyüş organize ediyor ve bunun tek elle tutulur sonucu, ertesi gün gazetelerde yürüyüşte çıkan kavgaların ve şiddetin haberleri oluyor.*

Bizim amacımız insanlara protestonun da değişik yolları olabileceğini ve bunun da onlardan birisi olduğunu göstermekti. Herkes böyle bir şeyler yapabilir, saç uzatabilir, tatilinin bir haftasını barış için bi şekilde feda edebilir. Hatta barış karşıtı da protesto yapabilir. Ama bunu barış içinde yapmak önemlidir. Çünkü inancımız odur ki barış, ancak barışçıl metodlarla elde edilebilir.

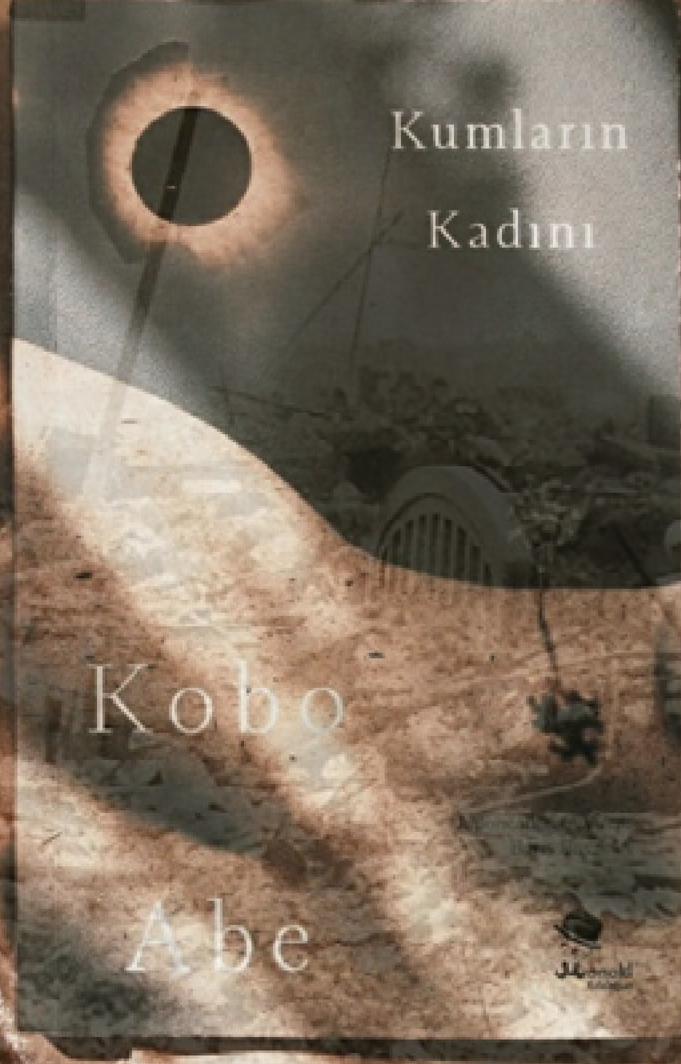
Mevcut düzene, düzenin silahlarıyla karşı koymak anlamsızdır çünkü o her zaman kazanır, binlerce yıldır da kazanmakta. Şiddet oyununu oynamayı o gayet iyi bilir ve onun için sizi tespit etmek ve vurup ortadan kaldırmak her zaman çok kolaydır. Başedemediği şey barış dolu esprili mesajlardır, onun zayıf yönü de budur. Bizim mesajımız da budur..."

Lennon, Yoko Ono'yu çok sevmiş. Hatta feminizme o kadar yaklaşmış ki Yoko Ono'nun soyadını almıştır. Yoko sayesinde kendisi ile barıştığını söylemiş ve öldürüldüğü günün sabahında Ono'nun üzerindeki o çıplak pozunu vermiş.

Lennon'un ölümünden sonra Yoko Ono kariyerine devam etmiştir. Farklı projeler ile Lennon'un hatıralarını yaşatmak için çabalamıştır.

KOBO ABE'NİN DÜNYASINDA KUM KUSTURAN BİR ESARET ÖYKÜSÜ

KUMLARIN KADINI

YAZAR: DENİZ BALCI

Kobo Abe'nin 1962 senesinde yazdığı 'Kumların Kadını' modern romanla tanışmak için okuyabileceğimiz en güçlü yapıtlardan bir tanesi olarak son zamanlarda adından çokça bahsettiriyor. Edebiyat tarihinin bu denli özel ve güçlü bir eseri, ne yazık ki uzun süredir Türkçe'de okunamıyordu, baskısı yoktu. Monokl Yayınları, bu eksikliği gözden kaçırmayıp, 'Kumların Kadını'nı yeni bir çeviri ve özenli bir tasarımla bizimle buluşturdular. 2017'nin önemli edebiyat olayları arasında saydığımız bu baskıya bizde kayıtsız kalmayarak, Abe'nin kaotik romanı hakkında bir yazıyı sizinle buluşturmayı boynumuzun borcu bildik.

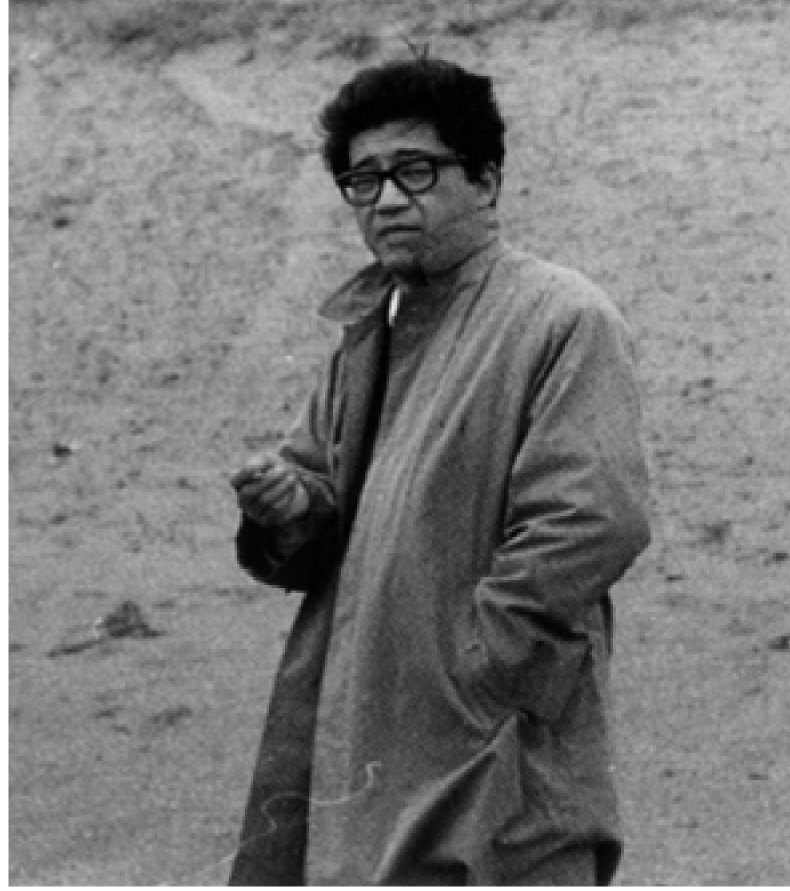
Japonya'nın Franz Kafkası olarak da bilinen Kobo Abe, tıp fakültesi bitirmiş olmasına rağmen, hiçbir zaman mesleğini yapmamış; yazarlığa

yönelip, yazdıklarıyla Japonya'da avandgard yazınının öncüsü olmuştur. Türkçede henüz 'Kumların Kadını' ve 'Kutu Adam' isimli iki romanı yayımlanmış olmasına karşın, Abe aslında Japon Edebiyatı'na çok sayıda roman, tiyatro oyunu ve şiir kitabı armağan etmiştir. 1993 senesinde vefat eden Kobo Abe, Haruki Murakami'nin tüm dünyada yarattığı çalkantıdan sonra, gözlerin bu toprakların yazarlarına yönelmesiyle birlikte yeniden keşfedilmektedir. Onun edebi tarzını tarif etmek her daim zor olmuştur. Eserlerinde, Mishima'nın gözlemciliği, Murakami'nin uçarılığı ve Oe'nin derinliğini bulmak mümkündür. Bir yazarın diğerine benzemediği Japon topraklarında, Abe'de kendisine tamamen şahsına münhasır bir edebi yol açmayı başarmıştır.

'Kumların Kadını' 1962'de yayımlandığında Japonya'nın en önemli edebiyat ödüllerinden biri olan Yomiuru Ödülüne layık görülmüştü. Hemen akabinde kitabı çok sinematografik bulan Hiroshi Teshigahara ile masaya oturan Kobo Abe, senaryosunu kendi yazdığı; Teshigahara'nın da muazzam bir yönetmenlik performansı gösterdiği, sinema tarihinin en başarılı uyarlama filmlerinden biri sayılan, Cannes Film Festivali'nde de Jüri Özel Ödülü'ne layık görülen aynı isimdeki filmin ortaya çıkmasına olanak sağladı. 'Kumların Kadını', filmle birlikte çok büyük bir kült olacağının sinyallerini verdi. Nitekim üzerinden 55 sene geçtikten sonra rahatlıkla bunun gerçekleştiğine tanıklık ettiğimizi söyleyebiliriz.

Roman, Niki Jumpei isimli bir böcekbilimcisinin hafta sonu tatilinde, kumulların olduğu bir alanda yaptığı böcek avı ile başlıyor. Büyük kum tepeleri arasında böcek avında olan Jumpei, kum tepeleri arasında karşılaştığı köylüler aracılığıyla geceyi geçirebileceği bir yer buluyor. Büyük bir kum çukurunun içindeki dul bir kadının yanında konaklayan Jumpei, sabah kalktığında hiç hesaplamadığı, korkunç bir durumla karşılaşıp akıl almaz sürecine giriş yapıyor. 20yy'da bir esaret öyküsü olan 'Kumların Kadını' bizi bir yandan akıl almaz bir çaresizlikle yerimize çivilerken; diğer yandan ağzımızdan burnumuzdan kum getiren olağanüstü aktarımıyla olduğumuz yerden kum çukurunun içine bırakıyor.

George Perec 'Uyuyan Adam' romanında kalabalık şehirlerde, odasına hapsolmuş varoluş

sıkıntısı dahi çekemeyen insanı anlatıyordu. Kafka 'Dönüşüm'ünde bir sabah insan değil böcek olarak uyanan insanın karanlık yoksunluğunu aktarıyordu. Abe ise, avladığı böceklerden bir farkı kalmayan, insan olarak ama böcek gibi yaşayan bir adamın öyküsünü anlatıyor. Bunu yaparken de, en iyi bildiği şeyden şaşmayarak, zekice kurgulanmış, lezzetli alegoriler kuruyor. Roman boyunca üstte kendimizi öyküye bırakırken, altta Abe'nin sordurttuğu sorulara odaklanıyoruz.

Kafka romanlarından alışageldiğimiz bir girdap vardır 'Kumların Kadını'nda. Tıpkı 'Dava' romanındaki gibi nedeni muğlak bir esaretin içerisinde bulur karakterimiz kendini. Yalnız buradaki karakterimiz Jumpei her şeyin yanında, ava çıktığı yolda, resmen av olur. Bu av olma hali onda yeni bir dünyanın kapılarını açtığı gibi, öteki olarak eski yaşantısına bakma yeteneğini elde etmesini sağlar. Bu yeni dünyada kum kendi sistemini kurmuştur. Zaman da, mekan da, oluş da, hatta ve hatta varlık da kum olmuştur. Kumun yasasından kaçış için tek bir şey vardır o da karakterimizin yanında kaldığı kadın. Yani kumların kadını. Bu yoldaş, rahatlatıcı olduğu kadar, kumun yasalarına koşulsuz itaat eden haliyle bir asker gibidir. Tüm yolların aynı noktaya döndüğü bu küçük dünyada, kadın sanki mücadele arkadaşı değil, onu oraya entegre

edecek bir öğretmen gibidir. Kadınla ve kumla girişilen mücadele zaman zaman sekteye uğrayıp, zaman zaman arş olsa da aslında bu esnalar karakterimizin derinden varoluş sorgulamalarına daldığı ve kendini yeniden yazmasını sağlayan anlardır.

Kaçmaya çalıştıkça daha zor bir engel haline gelen, her dakika daha dayanılmaz olan, vücutta yaralar açan, yemekleri yenilmez yapan, evi yıkacak gibi sallayan kum aslında bireyin kendi kendisiyle olan kavgasıdır. Kobo Abe'ye bir röportajında Japonya'da romana benzer, kumulların olduğu bir alanın hiç bulunmadığı, buradaki mekanın ilhamının neresi olduğu sorulur. Abe'nin verdiği cevap oldukça açıklayıcıdır: "Anlattığım kum, bizim kendi kafamızda olan kum. Başka bir şey değil."

Tüm bu çatışmaların sonucu nedir peki? Okuyunca herkes kendi süzgeçinden geçene göre karar verecek. Sonsuz tutsaklık ve esaret altında ortaya çıkan gerçek özgürlük mü? Modern dünyanın insanı bir yalan haline getirdiği mi? Yoksa bir yığın kum altında çürüyen bir yığın insanın can çekişmesi mi?

KAYNAKÇA

[TORA TORA TORA]
http://www.fox.co.uk/tora-tora-tora
http://www.imdb.com/title/tt0066473/mediaviewer/rm177065472
[II. DÜNYA SAVAŞININ JAPON SİNEMASINDAKİ YANKILARI]
https://www.nytimes.com/2015/03/21/movies/what-they-did-in-the-war-two-japanese-actresses-propaganda-work.html
http://gustoz.com/zencart/index.php?main_page=products_all&disp_order=4&page=60
https://www.theyoungfolks.com/review/13018/the-film-canon-rashomon-1950/
[DENJİRO OKOCHİ]
http://m.v4.cc/News-3244667.html
http://www.wikiwand.com/en/%C5%8Ck%C5%8Dchi_Sans%C5%8D
[RAN]
https://madmovieman.com/1800-ran-%E4%B9%B1-1985/
http://www.english-subtitles.club/movies/1985-ran.html
[MASAKİ KOBAYASHİ]
https://www.criterion.com/current/posts/381-harakiri-kobayashi-and-history
http://www.dotbook.jp/archive/kawamata/kawadata.php?p=47
https://movietimes.com/movies/the-human-condition-iii-a-soldiers-prayer-ningen-no-joken-iii/overview?city=&state=
http://www.imdb.com/title/tt0058279/mediaviewer/rm2318802176
https://www.youtube.com/watch?v=-hHQ7zJGkc0
https://alchetron.com/Black-River-(1957-film)-93151-W
http://www.imdb.com/title/tt0061847/mediaviewer/rm1678029312
[JAPONYA'DA TACİZ SİGORTASI]
http://en.rocketnews24.com/2014/08/27/are-women-only-train-cars-illegal-in-japan/
http://www.news.com.au/finance/economy/world-economy/japan-men-take-out-groper-insurance-against-sex-pest-claims/news-story/24bc19cd7e146fb5649a708b8479199c
http://www.japantimes.co.jp/news/2016/07/30/national/social-issues/commuters-fight-back-groping/#.WXumXljyjlU
https://www.asiancrush.com/japanese-men-taking-out-false-groping-accusation-insurance-policies/
http://www.itv.com/news/2017-06-02/japanese-men-

take-out-groping-insurance-to-fight-sex-pest-claims/
[KAMİKAZE]
https://iostream.info/kamikaze-eastern-fatalism/
[SAMURAİ CHAMPLOO]
https://www.youtube.com/watch?v=7eB-1qq8T_4
http://deadlypancake.deviantart.com/art/Samurai-Champloo-Colors-73120594
[SELİN ÖZDEMİR RÖPORTAJI]
*Metinde kullanılan görseller Selin Özdemir'in arşivlerinden alınmıştır. Bkz. Kişisel Facebook ve blog hesapları
[TANKA]
http://kathryndeissart.com/category/sumi-e/
https://tr.pinterest.com/martaodolak/ukiyo-e/
[TOKYO & OSAKA ARASINDAKİ KÜLTÜR SAVAŞLARI]
https://www.allfreepapers.com/English/Culture-of-Tokyo-Vs-Culture-of-Osaka/7582.html
https://www.quora.com/How-do-Kyoto-Osaka-and-Tokyo-differ-culturally-and-architecture-wise
http://factsanddetails.com/japan/cat18/sub115/item612.html
http://wasa-bi.com/topics/988
https://www.asialogy.com/tokyo-vs-osaka/
http://forum.turkanime.tv/konu/10341-kansai-osaka-lehçesi/
http://amerikabulteni.com/2015/03/05/kanto-ovasi-samuray-yuvasi/
https://www.wayofninja.com/osaka-castle-japan-travel/
https://allabout-japan.com/en/article/5028/
http://edition.cnn.com/travel/article/discover-japan-kansai-vs-kanto/index.html
https://www.yelp.com/biz/%E3%81%95%E3%81%8F%E3%82%89%E4%BA%AD-%E6%B8%8B%E8%B0%B7%E5%8C%BA
https://thetruejapan.com/osaka-vs-tokyo-people-are-they-really-that-different/
https://www.airnewzealand.co.nz/destination-osaka
https://www.youtube.com/watch?v=O9ekglTyDVY
[YOKO ONO]
https://tr.pinterest.com/pin/731131939208392O8/?lp=true
http://time.com/4072894/yoko-ono-john-lennon-bisexual/
http://www.liverpoolecho.co.uk/incoming/gallery/yoko-ono-in-pictures-9786586
http://www.vogue.com/article/john-lennon-yoko-ono-relationship
[KUMLARIN KADINI]
https://twitter.com/monokledebiyat
https://tr.pinterest.com/pin/317081629992566325/?lp=true

WWW.JAPONSİNEMASİ.COM